

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чековеkonto в П. К. О. Варшава — 144.550.
Чековеkonto в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.
Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці жовтні ц. р. вносить 3.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

НА ШЛЯХУ ДО ЗДІЙСНЮВАННЯ ПОЖИТОЧНОЇ ІДЕЇ.

(„Варстати праці“).

Живемо під знаком духової й матеріальної кризи. Духовою кризою сучасні покоління в масі не журяться, й не будуть журитися; це „справа“ мабуть наших унуків і правнуків. Зате матеріальна, господарська криза стала віссю думання, хвилювань і змагань окремого й масового громадянина. Ніхто з нас не може не думати про те, що в його хату заглядає щоденно кризь вікна й двері недостаток, що щодня стає важче прохарчуватися, вдягнутися, взутися та зогрітися. А вже найбільшою журою суспільств, інтелігентних батьків і матерей стало питання майбуття їх дітей, куска їх самостійного хліба. Це питання, що згання з очей сол неодному інтелігентному батькові й матері.

Чи ж дивуватися, що це питання мусіло стати стрижнем думання, журби й змагань нашого вчителства? Що воно в такій чи іншій формі мусіло виринути на терені нашої організації та її праці?... І дійсно воно появилося в нас у формі цікавих, подекуди не-реальних проєктів і дискусійних статей. Із них саме, тих проєктів і дискусійних статей, вийшла здорова й реальна синтеза погляду на важливе питання майбуття вчительських дітей. Треба вірити, що з цієї синтези погляду вродиться щаслива й реальна діяльність Товариства.

Нашим членам уже відомо, що цьогорічний Загальний Збір В.П.У.В., визнаючи важливість справи „варстатів праці“ для наших членів або їх дітей, та, бажаючи скерувати її на можливий шлях здійснення, ухвалив увести від 1 липня ц. р. в Товаристві

поширений допомоговий фонд, що, крім дотеперішнього заспокоювання допомогових потреб членів і вдовиць та сиріт по членах, буде також служити на видавання зворотних допомог передчасно зредукованим у службі членам Товариства й фахово підготованим дітям — у першій мірі незасібних — членів Товариства на основування варстатів праці.

Немає найменшого сумніву, що провід нашого Товариства постарається по своїм силам та своєму найкращому розумінні здійснити цю важну ухвалу Загального Збору. Саме до цього почалася вже в централі Товариства відповідна підготовка. Але в усіх починах і змаганнях проводу на тому полі необхідна буде чинна й зичлива співпраця загалу членів. Без цієї співпраці всі зусилля проводу будуть однобічні, а сподіваний успіх може попасти під знак заперечення.

Отже не тільки на самому проводі Товариства, але й на цілому загалові членів лежати-муть великі обов'язки в справі реалізації наведеної вище ухвали Загального Збору. За найперший і найосновніший обов'язок повинен кожний член уважати точне виплачування членських вкладок у висоті, ухваленій Загальним Збором. Тут не може бути жадних хитань, якоїсь неохоти, або скритої чи явної опозиції. В цій справі не сміє повторитися знама історія з „Фондом посмертних допомог“, або ощадностевою акцією в „Учительській Касі“, де частина членів зо шкодою для себе самих та організаційної ідеї відтягалася від сповнювання членських обов'язків (а в справі ощадностевої акції в „Учительській Касі“ ще й по нині відтягається!). Кожний із нас повинен тямити, що складаючи місячно по 50 сот. на поширений допомоговий фонд, жертвує в першій мірі сам для себе (бо ніхто з нас не знає хвили, в якій буде примушений шукати іншого „варстату праці“ ніж дотепер!), для своїх рідних дітей, дітей найближчих товаришів. Тут саме найяскравіше зарисовується начальна ідея нашого Товариства — „взаїмної помочі“. Цій ідеї ми мусимо остати вірні і в наших поглядах, і словах, і вчинках! Бо тільки з вірності ідеї виростають добрі людські діла!

Головна Управа, приступаючи до виконання ухвали Загального Збору в справі поширеного допомогового фонду, не може починати праці насліпо, навмання. Вона мусить бути обзнайомлена з дійсним життям своїх членів та їх потребами. В своїх теоретичних висновках і практичних постановках вона мусить спиратися на дійсних фактах, на статистиці.

Що значить у практичній праці статистика, навчають нас події щоденного життя. Ми знаємо з досвіду, що наша інтелігентна молодь по покінченні середніх шкіл поступає на різні факультети й технічні відділи вищих шкіл, не перевіряючи ніколи вперед, чи в вибраній ділянці суспільної праці є ще які вигляди на працю або ні. Тим чином приготує критичне становище для себе, своїх батьків і суспільства, бо побільшує і так уже густі кадри безробітних у вибраній галузі суспільної праці. От н. пр. про що навчає нас статистика, зібрана трьома нашими встановами („Українським Технічним Товариством“, „Супругом“ і „Українською Порадню для вибору звання“). В дану хвилю прибуває в Польщі річно така кількість інтелігентних працівників:

Назва призначення	Щорічно в цій Польщі	В тому званні українців	На західно-українських землях працює:			
			в своєму призначенні	в іншому призначенні	остає без праці	Нема відомостей
Фармація	200	—	—	—	—	—
Медицина	470	—	—	—	—	—
Дентистика	90	—	—	—	—	—
Право	1.400	—	—	—	—	—
Філософія	1.100	—	—	—	—	—
Ветеринарія	150	—	—	—	—	—
Агрономія	250	170	26	10	19	115
Агрономія лісова		166	3—4	5	27	100
Комунікаційна інженерія	190	82	25	5	4	48
Архитектура	110	19	8	—	1	10
Механіка	250	57	9	4	116	—
Хемія	95	54	8	6	7	—
Землемірство	32	49	12	2	5	—
Гірництво	63	92	8	12	18	—
Мистецтво	43	—	—	—	—	—
Торговля	350	173	—	—	—	—
Фізичне виховання	—	—	—	—	—	надмір
Різні призначення	—	—	—	—	—	—

Коли поглянемо на цю статистику, то побачимо, що до пересичених ринків праці належать уже такі інтелігентні призвання: право, філософія, агрономія, інженерія, архітектура, механіка, хемія, землемірництво, гірництво й мистецтво. А наша молодь найчастіше вибирає (по інерції) саме ті ділянки інтелігентської суспільної праці. Є ще деякі, але не дуже великі, вигляди на працю фармацевтів, лікарів і дентистів на селах!... Треба ще завважити, що на працю н. пр. архітектів, механіків, хеміків, музиків, співаків немає майже жадного попиту. Якщоб наша молодь і батьки мали перед очима й на увазі ці статистичні факти, моглиб заздальгідь оминати помилки та не створювати прикрих життєвих ситуацій ні для себе, ні для батьків, ні для суспільства.

Головна Управа В.П.У.В. в самих початках реалізації ухвали Загального Збору про поширений допомоговий фонд („варстатів праці“) бажає спертися на статистичних відомостях. Бажає для того, щоб не робити громадно тих прикрих суспільних помилок, що їх звичайно допускаються індивідуально батьки або їх діти. Бо коли за свої помилки батьки й їх діти відповідають тільки самі перед собою, то організації треба відповідати перед членами, ширшим суспільством і... своїм громадянським сумлінням. Задля цього оголосила Дирекція на стор. 213-ій ч. 7 „Учительського Слова“ з вересня ц. р. Оповістку про збирання й надсилення централі Товариства відповідних статистичних матеріалів, що торкаються питання „варстатів“ праці для дітей наших членів. Тут саме починається другий обов'язок членів перед постановою Загального Збору в справі поширеного допомогового фонду („варстатів праці“).

Хочемо вірити, що так зацікавлені безпосередно в цій справі члени, як і наші Відділи, не промовчать цього зазиву Дирекції Товариства і почнуть свою співпрацю з проводом у справі „варстатів праці“ саме від допомоги в зібранні й зладженні правдивих статистичних матеріалів.

Крім того добре було б, якщо б наші проводи Відділів самі зацікавилися живіше питанням поширеного допомогового фонду („варстатів праці“) та популяризували його й пропагували і в сусідських, і товариських взаєминах та на своїх повітових сходах і зборах.

Об'єднані одною думкою, одним бажанням і співпрацею, зможемо на вузькому професійно-організаційному терені реалізувати на практиці клич, що є найпекучішою може проблемою журби нищівних народів і держав.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НЕДОМАГАННЯ.

Радую всіх нас факт, що поверх 2000 товаришів(ок) є членами Товариства.

Приглядаємося тому об'єднанню людей, зближених спільними життєвими потребами й бачимо наче все в порядку! Члени належать до Товариства без нічийого натиску, точно виплачують вкладки, читають орган Товариства й, знаючи з нього про справи Товариства, виконують розпорядки проводу. Навіть останній Загальний Збір відбувся спокійно й ухвалив згідно три нові, гарні постанови з ділянки „взаїмної помочі“.

Виходить, що є ідея, є взаїмна любов, є жертвенність на спільні цілі й бажання собі помагати. Як у згідливій родині!...

Наче нічого більше й не треба!

Але розглядаючи справу основніше, побачимо, що наша так гарно на зверх об'єднана родина, в багатьох повітах чужа собі в щоденному співжитті. Кожний(а) живе на самоті, друг друга минає.

З минулорічного звідомлення Товариства довідуємося також, що в багатьох Відділах завмерли всі зв'язки між членами. Там не відбуваються членські сходи ні в районах, ні в повіті, ні в шкільнім обводі. Члени зустрічаються може тільки на урядових конференціях.

Причина мабуть та, що люди відчули свою беззахисність у життєвих умовах теперішнього часу й тому, що є духово незагартовані, попали в зневіру та ще думають найти в відокремленні ратунок перед натиском суспільних сил. А це-ж рахунок із ґрунту фальшивий, це шкідливий самообман, недуга; з ними за кожную ціну треба боротися. В ім'я й суспільного добра!

Організація потребує життя, руху, зв'язків між членами, сходин і відвідин для виміни думок, узгоднення прямувань, взаїмної поради й підтримки.

Через те повинні ми поправити ті організаційні недомогання.

В новім шкільнім році повинні ми прийняти за головні членські завдання в Товаристві — масову участь у віднові організації через сходи й сусідські взаємини.

Чи не маємо для сходин тем, що повинні нас зацікавити? Це-ж не мусять бути такі відчити й реферати, що ними наші товариші(ки) перегодовані на районових шкільних конференціях, ні практичні лекції, нецікаві ні формою, ні змістом. Є чейже чимало інших тем, гідних уваги. Треба також зійтися деколи й для товариської балачки чи розваги!

Справа в тому, щоб Управи Відділів уважніше ставились до оживлення організаційного руху, дбайливо обдумували теми нарад сходин і добре приготувляли реферати.*) Щоб ніхто не міг сказати, що нікода часу й коштів їхати на сходи, бо там буває плутанина

*) Поглянь „Обнова праці в Відділах ВПУВ“. („Учительське Слово“, ч. 2. з ц. р.).

й непорозуміння замість доцільної виміни думок і підготованого розгляду важних справ.

Найгарніше розвиваються Відділи там, де, побіч доцільно підготованих сходин, є ще й нав'язане сусідське співжиття між членами. Жиючи зо собою, вони, при нагоді відвідин, все зацікавляться також і справами Товариства, порадяться, як одну або другу справу краще перевести, кому треба допомогти чи порадити, кого підтримати, кого й як організаційно освідомити, щоб приєднати до Товариства. Чим нас менше, тим повинна для нас бути дорожча кожна чепропаща одиниця.

В Відділах, де, побіч організаційного життя, не вриваються також і сусідські взаємини між членами Т-ва, нема „самітників”; зате є бадьорість, охота до життя, є гарно організована „взаїмна поміч” у підручних касах, місцевій правній пораді; є бібліотеки Відділів, родиться ініціатива до корисної праці, що потребує дужих сил, думок, віри й волі.

УЧИТЕЛЬСЬКА ОСЕЛЯ.

Учительська Оселя! Звук цей відбивається різноманітним відгомном в ушах, серцях і в думках наших — так, як хто хоче. Для одних Учительська Оселя є спогадом перебутих у ній вражінь під час вакаційного відпочинку, для других є спомином пороблених знайомств, великих надій та гірких розчарувань, для інших спомином мило переведених хвиль у крузі близьких знайомих, для деяких є предметом нарікань на всіх і вся, почавши від визначеного мешкання та харчу, а скінчивши на оточенні, околиці та й химерній погоді. Одні їдуть до Оселі з метою відсвіжити свій розум, зміцнити свої пошарпані нерви, другі, щоб відвідати наші любі Карпати, інші по-просту розважитись милою товариською забавою, ще інші в надії знайти давніх чи недавніх знайомих, або й нових, з якими не зашкодило б змінити спосіб монотонного життя.

Заглядаючи принагідно — від часу до часу — до Оселі та обсервуючи в ній життя, так би сказати з боку, не поринаючи сам у вир цього життя, міг я легко завважити різноманітні типи людей із їх вимогами й забаганками, з їх прикметами та хитами, з похвалами чи наріканнями на Оселю під різним кутом і виглядом, з погляду свого власного егоїзму, що кому найбільше до смаку припало, або що найсильніше надокучило. В багатьох балачках із товаришами-оселянами можна було пізнати їх погляди на Оселю, а їх мірилом було все відношення їх самих до Оселі.

Приїхавши до Оселі й попавши в вир життя в ній, товариші-оселяни не брали вартости чи значення Оселі як цілости для українського вчительства, тільки входили в подробиці. Якщо їм сподобався харч, то не сподобалося помешкання, або навпаки. Коли ж одно й друге їм догоджало, то находили де-інде браки, в городі,

в уладженнях у порядку життя, в самих співмешканцях-товаришах і т. п.

Зате можна нераз почути зовсім відмінні погляди й вискази на Оселю від тих осіб, що мешкали поза нею, а до Оселі приходили як „гості”, або на добру каву, на товариську розвагу, або заспівати й поготорити в гурті оселян, або врешті тільки оглянути Оселю в переїзді. Ті особи зовсім слушно заявляли, що Оселя має велике значення для українського вчителства — як рекляма його живучости та організаційного хисту — перед своїми й чужими. Хто посторонній не приїхав би до Ворохти, — свій чи чужий — учитель чи хто інший, — він звичайно не минає Оселі, а оглянувши її, ділиться своїми вражіннями або зараз на місці, або опісля в пресі. Здається, що всі будемо згідні з тим, що ні сам будинок Оселі — звичайненький собі барак, ні особи, що там перебувають, — не є предметом оглядин та зацікавлення гостей. Але що ж? Щоб найти вислів, — як каже Метерлінк про життя пчіл, що робить духа вулія гідним подиву, погляньмо на життя й організацію праці пчіл; — це дух — колектив. Так і вчительський колектив враз із невибагливим будиночком, враз із гарною площею та імпозантним видом на гори й околицю надає значення й чару нашій Оселі. Тим вона є власне для нас важна, цінна й дорога не тільки для тих, що там перебувають на дозвіллі, але й для всего українського вчителства, а в першій мірі для членів нашої організації.

Як кліматичний і культурний осередок серед найдалше в гори висуненої позиції, має Оселя для нас тому велике значення, що там ми відчуваємося свої, як у себе в дома, а приймаємо як гостей особи інших шарів української суспільности. Можна щиро вірити багатьом товаришам (-шкам), що, приїхавши до Оселі з далеких закутин, хоча б на короткий побут, гей-би в родинне середовище, за тих пару тижнів побуту в Оселі, набираються переживань на цілий рік. Якщо ми й з того погляду оцінимо значення для нас учительської Оселі, то навіть той коротенький побут у ній, — навіть те розмірно мале 6—8 тижневе використання її впродовж цілого року, повинно нам вистарчити за все, за всі браки й невігоди в ній для оселян, за всі недомагання в фінансових розрахунках для централі нашого Товариства так, як нашому гуцулові короткий-чарівний побут у полонинах вистарчає за дальше невибагливе життя в цілому році.

Як уприємнити життя оселянам, щоб „забити час”, особливо підчас слітних днів? Були різні заміри й проекти Головної Управи та спроби на місці з різними відчитами, рефератами й дискусіями, але вони не доводили до загального вдоволення, особливо тоді, як треба було завести систематичність, а там дальше й обов'язковість. Мені здається, що на будуче найкраще зробить Головна Управа, якщо зайняття в Оселі, — хоча б тільки для „забиття часу”, оставить самим товаришам-оселянам. Нехай відпочивають і свobodно бавляться, як кому вигідно й приємно, хто на прогуляках, хто в круголній або на відбиванці, дехто за іншою товариською грою,

а знов хто схоче, може собі заграли на п'яніні та й потанцювати: вкінці є в Оселі більша бібліотека, а в ній можна знайти легку й приємну лектуру.

Думаю, що Товариші (-ки) мають досить обов'язків і систематики через десять місяців у році, а якщо ходять про правдивий відпочинок, то не треба зобов'язувати нікого до жадних праць, хоча б вони на позір із початку видавалися не знать які приємні або практичні.

Подорожний.

З В І Д О М Л Е Н Н Я

з третього Звичайного Загального Збору „Учительської Каси”.

ощадностево-позичкової кооперативи українського народного вчителства з обмеженою відповідальністю у Львові, що відбувся в будівлі Ремісничої Палати при Стрілецькій Майдані ч. 8. у Львові дня 18 червня 1934 року з таким порядком нарад:

I. Відкриття Збору й покликання секретаря. — Збір відкрив ув 11-ій годині Голова Надзірної Ради т. Петрів Денис. На вступі ствердив, що згідно з постановою § 42 статуту оголошення про Загальний Збір „Учительської Каси” було поміщене своєчасно так в органі Р.С.У.К. „Господарсько-Кооперативний Часопис”, як і в органі В.П.У.В. „Учительське Слово”, та що відкриває Збір одну годину пізніше з причини, що була передбачена в оголошенні про Загальний Збір в „Учительському Слові”. Вказуючи на те, що на листі учасників Збору є вписаних 60 членів, ствердив, що так поважна кількість членів може постановляти про всі хоча б найважливіші справи кооперативи та що з уваги на те, що кооператива має поверх 1770 членів, розсіяних по державі, а не місцевих, річ майже виключена, щоб на Загальний Збір могла явитися 10-та частина членів, як вимагає § 32 статуту.

Відкривши Збір, покликав т. Голова на секретаря т. Юзичинського Зенона.

II. Відчитання протоколу з останнього Заг. Збору. — Ухвалено внесення т. Юзичина Івана, щоб протоколу не відчитувати тому, що був друкований ув „Учительському Слові”.

III. Звідомлення Дирекції й Надзірної Ради з діяльності за діловий 1933 рік. — Звідомлення касове представив директор Мороз Микола, покликуючись на ч. 4. „Учительського Слова” за квітень 1934 року, де це звідомлення подане. „Учительська Каса” стоїть на тривких основах і розвивається добре, що показала ревізія Р.С.У.К. Управа докладає всіх зусиль, щоб сповнити своє завдання, а члени повинні прийти Управі з поміччю. Т. Голова склав коротке звідомлення з діяльності Надзірної Ради й отворив дискусію. Ухвалено внесення т. Коваля Генриха, щоб вислухати ще звідомлення Контрольної Комісії та звідомлення з переведеної ревізії й супровідного письма Р.С.У.К. й щойно потім перевести загальну дискусію.

IV. Звідомлення Контрольної Комісії, і V. Відчитання звідомлення з переведеної в „Учительській Касі“ ревізії й супровідного письма Р.С.У.К. — Звідомлення Контрольної Комісії подав т. Юцишин Іван і відчитав звідомлення Р.С.У.К. з переведеної ним ревізії в днях 2, 3, 4, 13, 14 і 16 квітня 1934 року, та супровідне його письмо. В дискусії над звідомленням промовляли тт. Борщ, Паньків, Залужний, Зарума, Стельмах і Посацький.

Т. Борщ: Ініціатори „Учительської Каси“ мали на думці не тільки виключно кредитову поміч, але й те, щоб вона була школою ощадности. Апелював до товаришів, щоби платили точно рати позичок. Т. Паньків: Р.С.У.К. дав вказівки Надзірній Раді і ці вказівки були лише в частині виконані. Домагався, щоб їх ще раз відчитати. Т. Юцишин відчитав і додав, що завваги Р.С.У.К. мають на ціллі поставити на вищій степені діловодство „Учительської Каси“. Т. Залужний накликав до масової дрібної ощадности. Т. Стельмах мотивував потребу збільшення скількості заявлених уділів. Кожний член повинен заявити та виплатити найменше 2 уділи. Т. Зарума стверджував безсторонність Дирекції в видаванні позичок. Т. Посацького Мартин дивувала велика скількість завваг Р.С.У.К. для „Учительської Каси“.

VI. Внесення Контрольної Комісії на затвердження білянсу та ухвалення довіря Надзірній Раді. — Те внесення, що поставив його т. Юцишин Іван в імені Контрольної Комісії, ухвалено без дискусії.

VII. Внесення Надзірної Ради на розділ чистого зиску. — По короткій дискусії ухвалено односторонньо не платити від уділів дивіденди, а чистий зиск у квоті 1.401.03 зол. на внесення т. Борща розділити в той спосіб: 10% приділити до запасного фонду, 700 зол. на ренумерації, 200 зол. на „Стипендійний Фонд“, що його творить ВІУВ, 100 зол. на „Рідну Школу“, 100 зол. на „Просвіту“, а решту до диспозиції Дирекції.

VIII. Внесення Надзірної Ради на визначення межі найвищої квоти кредиту й найвищої суми зобов'язань. — Надзирна Рада поставила внесення: а) щоб найвища квота кредиту, признаного одному членові, не була більша як 1000 зол. з тим, що позички до 500 зол. може видавати Дирекція самостійно, а вищі до 1000 зол. за згодою Президії Надзірної Ради, б) щоб найвищу суму зобов'язань „Учительської Каси“ ухвалити на 40.000 зол. Обидва внесення ухвалено. Опісля промовляв пос. Пеленський із рамени Р.С.У.К. В своїй промові підкреслив, що „Учительська Каса“ розвивається правильно й на здорових основах, та є дані, що вона в майбутнім стане поважною встановою. Треба ще збільшити оборотовий капітал і в тій ціллі подвоїти уділи. Уділи є малі, а запорадка однократна, тому в інтересі кожного члена є заявити найменше ще один уділ. Сплата того уділу може легко відбуватися малими довільними ратами. Тоді можна буде давати інвестиційні позички. Друга важна справа — це збільшування оборотових фондів

при допомогі шадничих вкладок. Не вважаючи на тяжкі часи, можна обов'язково в далеко більшій кількості збирати дрібні ощадності. Гасло дрібних ощадностей кинути між товаришів і родини, а тоді встановив значно зросте. „Учительське Слово” повинно також і в тім напрямі вести постійну пропаганду. Щодо звідомлення Р.С.У.К. пояснив, що завваги є того роду, що їх можна вважати за поради з боку інституції, покликаної до того, щоб діловодство в кооперативі справити та поставити на зразковій степені. Після цього тов. Стельмах поставив внесення, щоб Загальний Збір ухвалив, що кожний член має виплатити другий уділ у квоті 10 зол., виплачуючи правильно щомісяця найменш одного золотого, а потім по сплаті другого уділу виплата по 1 зол. місячно відбуватиметься на рахунок дрібних ощадностей. Внесення ухвалено.

IX. Вибір двох членів Надзірної Ради та одного заступника на місце вильосуваних (§ 26 статуту). — На місце вильосуваних членів: т.т. Стельмах Денис і Мусія Теодора вибрано одноголосно т. Стельмах Денис наново і Міхаловського Євгена, що був дотепер заступником члена. На місце вильосованого заступника члена т. Василичина Івана і на місце т. Міхаловського Євгена вибрано заступниками членів т.т. Жизневського Володимира і Ковальського Павла.

X. Внесення членів. — Тов. Снилук Петро зголосив внесення, щоб право до позичок мали лише ті члени, що складають дрібну ощадність уже від півроку. Це внесення прийнято з поправкою, що до позичок мають право всі члени, однак першество мають ті, що складають дрібну ощадність правильно найменше від півроку.

Ствердивши, що порядок нарад вичерпаний, Голова закрив Збір о год. 2-ій зполудня.

РУХ У МІЖНАРОДНІХ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА.

П'ятий Конгрес „Учительської Громади”, товариства українського вчителства на Закарпатті, відбувся дня 27 травня 1934 року в Ужгороді по такій програмі нарад: 1. Відспівання державних гимнів у народній українській мові; 2. Врочисте відкриття Конгресу; 3. Спів краевого хору підкарпатського вчителства; 4. Привітання; 5. Звідомлення функціонерів Учительської Громади; 6. Обрання комісії для опрацювання резолюцій; 7. Реферати: а) шкільні підручники та фонетичний правопис, б) матеріальне положення вчителства, в) кооперація; 8. Ухвалення резолюцій; 9. Вільні внески.

Відкриваючи наради, голова „Учительської Громади” посол т. Гуснай звивав українське вчителство, щоби воно дивилося в майбутнє, а ніколи в минуле. Відповідно до того світогляду повинно воно достроювати свою активність. Він висловив під адресою влади домагання, щоби вона не підтримувала українське вчителство, тільки ставилася до нього об'єктивно. Ставити таке домагання має українське вчителство повне моральне право, бо більшість усього закарпатського вчителства знаходиться вже серед членів

„Учительської Громади“. В день Конгресу мала вона 1318 членів. Промовець домагався в імені українського вчителства, щоби влада обсаджувала всі відповідальні місця й уряди в шкільництві на Закарпатті місцевими українськими людьми.

На Конгрес „Учительської Громади“ явилось чимало гостей, між іншими сенаторка Олена Кисілевська з Галичини, краєвий шкільний інспектор і посол до чеського парламенту Войта Бенеш (рідний брат чеського міністра закордонних справ), шеф шкільного реферату в Ужгороді др. І. Славик, єпископ о. Олександр Стойка в товаристві ректора духовної семінарії о. Олександра Хири та каноніка д-ра Василя Гаджеби.

Привітання*) гостей забрали чимало часу, так що небагато його остало на саму працю Конгресу. З усіх промов зreferував „Учительський Голос“ дві — сенаторки Кисілевської та краєвого шкільного інспектора посла Войти Бенеша.

Сенаторка Кисілевська вітала Конгрес від українського народу по цей бік Карпат. Розповідала вона про здобутки наші в Галичині, про зростання свідомости в глибинах народніх мас, про працю українського вчителства, що допомагала в здвигненні міцних культурних та економічних інституцій. Говорила про великі мистецькі таланти, що криються в нашому народі й про те, що на вчителстві лежить великий обов'язок подбати про їх розвиток, посвятитися тій праці, бо якщо вчителство того не зробить, то вони можуть потрохи занидіти, або прикрашувати чуже ім'я й збагачувати чужу культуру, чуже мистецтво. А спеціально зверталася до жіночого вчительського загалу, заохочуючи його до культурно-освітньої й економічної праці серед народу.

Характеристичне було привітання краєвого шкільного інспектора, посла Войти Бенеша. Наведемо тут із його промови декілька виїмків. Він звернувся найперше в бік наймолодшого вчителства, бо... „де молодь — там правда; де молодь — там перемога“. Але молодь не сміє обмежуватися до самого тільки захвату; до нього треба ще праці й праці, а до праці треба ще й мати окреслений план та її основні напрями.

Завдання вчителя не обмежується до вивчення дітей читати й писати. Мусить він підходити до дитини, як виховник із любовю, відчутти її душу, рівночасно з наукою заштити дитині правдивість, чесність, сміливість у вираженні своєї думки, любов до громадсько-суспільної праці — значить, виховати повного громадянина.

Дальше вжив промовець таких слів: „Виховати українську дитину, це значить навчити її незалежно думати, незалежно працювати. Незалежне думання й незалежна праця — це й є ваша автономія. Підкарпатська Русь є ваша. Ви, вчителі, є її сіллю, її росю. Бережіть свою Підкарпатську Русь і підносите її своєю працею. Вмійте незалежно працювати. Вашим гаслом нехай буде — виховати українську дитину... і це гасло носіть у своїх серцях та в своїй розумі до гробової дошки"... Описля говорив промовець про те, що навчати дитину скоро й легко можна тільки в її рідній мові; отже українська дитина належить до української школи.

Шановний гість розказував про ті вражіння, що в нього викликала національна культура українського народу на Підкарпатті. Він підкреслював, що саме ця культура створює для українського вчителства вдячний ґрунт для праці; треба тільки, щоби воно об'єдналось, бо тоді й увесь нарід об'єднається довкола нього. Дальше говорив він про пошану для своїх провідників, рідної культури та мови... „Коли хочете, щоби вашу мову шанували, й коли хочете вибороти належні її права, мусите найперше самі її шанувати. Мусите скрізь говорити тільки по українськи: в дома, на вулиці, в уряді, в товаристві. Бо ж погодитеся з тим, що шанувати когось не можна нікому наказати; пошану можна тільки добути.“

*) Дирекція нашого Товариства вислала „Учительській Громаді“ привітальну телеграму. — Редакція.

Своє привітальне слово закінчив посол-інспектор Бенеш закликом до вчителства, щоби воно, спираючись на засадах демократії, боролось працею проти всіх, хто хоче зла нашому народові.

По скінченні нарад ухвалив Конгрес 19 резолюцій, поділяючи їх на загальні й організаційні: В першій групі резолюцій наші товариші на Закарпатті домагаються: 1) затвердження статуту їхнього товариства, 2) свободи й волі в позашкільно-освітній праці, 3) призначування на керівні становища в українському шкільництві талановитих і кваліфікованих українських учителів, 4) передплачування до шкільних бібліотек українського дитячого журналу „Наш Рідний Край“, 5) уведення в шкільних підручниках фонетичного правопису, 6) введення в шкільному й позашкільному навчанні (головно в армії) українських букварів на місце чеських, 7) уведення на Підкарпатті в середніх школах української народної мови, як викладової, на місце дотеперішнього псевдомосковського макаронізму. — Резолюції другої групи закликають членів „Учительської Громади“ до організаційної єдності та шанування своєї національної гідності в усіх справах професійного й громадянського життя.

П'ятий Конгрес „Учительської Громади“ пройшов із великим моральним успіхом. Він засвідчив великий ріст національної свідомості серед місцевого вчителства на Закарпатті та безповоротну перемогу української ідеї над реакційними силами, ворожими національному розвитку українського народу.

Додаток. — Нововибраний Головний Виділ „Учительської Громади“ уконституувався так: Гуснай Юлій, голова; Штефан Августин, заступник голови; Свереняк Василь, секретар; Курах Віктор, скарбник; Ворон Андрій, писар; др. М. Гупаловський, архівар; Полянський Олександр, справник; та члени: Васко Іван, о. Желтвай Віктор і Мегела Михайло. Заступники членів Головного Виділу: Чапля Василь, Ришко Іван, Агій Франц, о. Попович Дмитро, Гопко Іван. Ревізійна Комісія: Шпонтан Степан, Пазаханія Юрко й Івашкович Михайло.

Свою діяльність почав нововибраний Головний Виділ від оголошення конкурсу на три праці такого характеру: 1. Детально розроблений на кожен місяць шкільного року план позашкільної праці в усіх її галузях на один шкільний рік у селі сильно заostalому та культурно розагитованому, де є: а) лише одна свідома вчительська сила, б) дві чи три свідомі учительські сили, в) ціла вчительська свідома корпорація понад 5 сил; 2. Такий самий план праці в пересічному селі на Підкарпатті при тих самих випадках а), б), в); 3. Такий самий план праці в селі національно й культурно свідомому при тих самих випадках а), б), в).

Найліпша праця на кожний із трьох випадків буде нагороджена грошовою сумою в висоті 100 кч. Крім того такі найліпші плани будуть видруковані в „Учительському Голосі“ з опублікуванням їх автора.

І в а н Ю щ и ш и н.

МІЖНАРОДНЯ ФЕДЕРАЦІЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

В ч. 6 „Учительського Слова“ з червня ц. р. подали ми на стор. 173—176 коротке звіттовлення з ходу нарад VI-го Конгресу „Міжнародної Федерації Учительських Товариств“ у Сантандер 10, 11 й 12 серпня 1933 року. Відкладаючи предмет під 3), 7) і 8) програми нарад до зреферування на сторінках „Шляху виховання й навчання“ в „Огляді педагогічного й освітнього руху“, подаємо тут коротке звіттовлення з засідання Виконавчого Бюро в днях: 1-го й 2-го листопада 1933 в Парижі. — Редакція.

Засідання відбувалося по такій програмі нарад: 1. Взаїмовідносини між „Міжнародною Федерацією Учительських Товариств“ (Fédération Internationale des Associations d'Instituteurs) і „Світовою Федерацією Виховних Товариств“ (World Federation of Education Associations). — 2. Правильники на-

рад чергових конгресів М. Ф. У. Т. — 3. Доповнення статуту в напрямі: а) прийому нових членів; б) процедури прийому нових членів М. Ф. У. Т. — 4. Фінансові справи М. Ф. У. Т.: а) видавництво Бюлетену; б) членська вкладка (болгарське внесення). — 5. Конгрес у 1934 році: місце, дата, програма. — 6. Вільні внесення: а) Польща; б) Румунія: голосування краями, а не організаціями.

1. Взаїмовідносини між „Світовою Федерацією Виховних Товариств” і „Міжнародною Федерацією Учительських Товариств”. — До найповажніших міжнародних виховних організацій належать безперечно „Світова Федерація Виховних Товариств” і „Міжнародна Федерація Учительських Товариств”. До першої належать освітні, виховні й учительські товариства англо-саксонських країв та заморських країн; до другої належать переважно професійні вчительські організації в Європі. В 1929 році заключили обі встанови в Женеві порозуміння, що обмежувало терен їх діяльності та обов'язувало понехати конкуренційну боротьбу. Цю умову ратифікував Виконавчий Виділ М. Ф. У. Т. в 1932 році. Від того часу умови дещо змінилися; до М. Ф. У. Т. приступило п'ять учительських організацій латинської Америки: Болівія, Бразилія, Куба, Порто-Ріко і Санто-Домінго; сюди належить також Голяндська Індія, Нова Зеландія й Східна Австралія. В такому положенні справи виринула потреба підняти форму тіснішої співпраці між обома міжнародними встановами. За цю співпрацю заявився член Виконавчого Виділу М. Ф. У. Т., генеральний секретар Англійського Вчительського Союзу й голова „Світової Федерації Виховних Товариств” т. Мандер. Він сказав, що прийняв, як член Виконавчого Виділу М. Ф. У. Т., головуство в С. Ф. В. Т. на два роки в надії, що вдасться йому наладнати тісну й організовану співпрацю М. Ф. У. Т. з С. Ф. В. Т.

Над цією справою відбулася дводневна дискусія; промовляли в ній усі члени Виконавчого Виділу, що виніс таку постанову:

1. Виконавчий Виділ „Міжнародної Федерації Учительських Товариств” визнає корисним заснувати мішаний комітет із представників міжнародних і світових виховних організацій. Цей комітет повинен мати такі завдання й уповажнення: а) змагати до того, щоби міжнародні й світові виховні організації та окремі особи, що цікавляться справами виховання та керуються спорідненими ідеями, влаштовували спільно свої конференції й конгреси в тому самому часі й місці; б) дбати про те, щоби об'єднані організації не переводили подвійно тої самої праці та налаштовувати співпрацю між конгресами.

2. Виконавчий Виділ висловлює бажання, щоби перший такий конгрес відбувся, оскільки можливо, в 1935 році.

3. Виконавчий Виділ доручає Секретаріатові перевести переговори в справі об'єднання з такими міжнародними встановами: Світова Федерація Виховних Товариств, Міжнародне Бюро Вчителів Вищих Шкіл, Міжнародна Ліга Нового Виховання та Міжнародне Бюро Виховання в Женеві.

4. Новий цей об'єднуючий орган повинен мати назву: „Всесвітній Комітет Міжнародних Виховних Союзів” (Comité Mondial des Organisations Internationales d'Education, World Committee of International Associations, Weltausschuss der internationalen Erziehungvereine, Comité Mundial de las Organizaciones Internacionales de Education).

2. Правильники нарад чергових конгресів М. Ф. У. Т. — Кількалітний досвід показав, що не всі члени Виконавчого Комітету по причині великого територіального віддалення можуть являтися на його засіданнях. Заходить також потреба, щоби гості та представники новоприйнятих організацій мали право виступати з промовами; треба й установити форми та порядок подавання внесень і дискусій над ними на нарадах конгресу.

В тій справі ухвалив Виконавчий Комітет такі постанови:

1. Виконавчий Комітет збирається перед, або, коли заходить потреба, в часі річного конгресу в місці його нарад.

2. Належить ухвалити доцільний правильник нарад конгресів. У цьому

правильнику повинні бути постанови про програми народ, способи й методи ведення нарад, про зголошування внесків і поправок до них та час промов для промовців. Проект правильника належить порозсилати сфедерованим організаціям на обміркування та вставити його в програму нарад найближчого конгресу.

3. Кожний голова конгресу повинен керуватися ухваленими постановами правильника.

3. Доповнення статуту М. Ф. У. Т. — 1. Назва. — Міжнародня Федерация Учительських Товариств для підтримки педагогічної співпраці й підготовки мира через співділення народів. — 2. Основа організації. — М. Ф. У. Т. не є жадною політичною спілкою. Вона не займає ворожого становища до інших учительських союзів, але різниться від них тим, що не вимагає від своїх членів заяви симпатії чи приналежности до якогонебудь політичного чи суспільного світогляду. Є вона тільки чинником для досягнення цілей, означених у 1-й статті. — 3. Завдання. — а) М. Ф. У. Т. є того переконання, що тривалий мир може вирости з виховання дітей окремих країн у дусі взаїмного порозуміння. б) М. Ф. У. Т. старається піднести загальний рівень освіти народніх мас. З одного боку бореться вона за поліпшення педагогічних методів, з другого змагається за піднесення загальної й фахової освіти вчителства та обороняє його матеріальні й духові інтереси. — 4. Засоби діяльності. — а) М. Ф. У. Т. збирає матеріали й обороняє матеріальну й педагогічну організацію шкільництва та умов існування вчителства, б) Організує обмін учителів і дітей, організаційних часописів і видавництв та різні прогульки. в) Видає періодичний Вістник у чотирьох мовах: французькій, англійській, німецькій та еспанській. Крім того старається узгоджувати всі виховні й навчальні заходи, що мають на меті зближення народів. — 5. Склад Федерації. — До Федерації належать організації, що визнають її статут. Прийняті організації можуть належати й до інших союзів. До Федерації можуть належати різні організації одного краю. Виконавче Бюро постановляє в усіх випадках про прийом членів із правом відклику до конгресів. — 6. Управні органи. — Управними органами М. Ф. У. Т. є: Виконавчий Комітет, Виконавче Бюро та Генеральний Секретаріят. — А) Виконавчий Комітет складається з делегатів об'єднаних організацій. Він з'їздить раз у рік, звичайно в часі Великодня, на конгрес у місті, призначенім попереднім конгресом. Конгрес розглядає діяльність у минулому році та встановляє напрямні праці на черговий рік: Він вибирає Виконавче Бюро й Секретаріят та контролює їх діяльність. Зasadничо всі ухвали повинні переходити одноголосно по попередньому порозумінні. Якщо не дасться досягнути одноголосності, тоді відбувається поіменне голосування на таких підставах: а) кожна об'єднана в Федерації організація має 1 (один) голос; б) крім того прислугують кожній організації доповняючі голоси: від 1000 до 5000 членів — 1 голос, від 5001—15000 членів — 2 голоси, від 15001—30000 членів — 3 голоси, від 30001—50000 членів — 4 голоси, від 50001 членів вище — 5 голосів. Промовляти до голосування можна, якщо на те згодиться конгрес 2/3 голосів приєднаних умандатованих членів. Делегати розпоряджають усіми голосами своїх мандантів. Кілька організацій можуть вислати спільно одного умандатованого делегата. Такий делегат розпоряджає голосами всіх своїх мандантів. Кошти поїздок своїх делегатів покривають організації. — Б) Виконавче Бюро вибирає Виконавчий Комітет (конгрес). У його склад входить, крім секретаріату, шість делегатів об'єднаних організацій. Воно має право в міжчасі між двома конгресами постановляти про всі важні й негайні справи, що їх предложить Генеральний Секретаріят. — В) Генеральний Секретаріят складається з секретаря-справника й секретаря-скарбника. Вибирає їх кожнорічний конгрес. Він має підтримувати зв'язки з управами об'єднаних організацій, із Міжнароднім Інститутом духової співпраці, з Союзним Комітетом великих міжнародніх організацій, із редакцією Бюлетену та бухгалтерією Федерації. Крім того Генеральний Секретаріят робить підсумки анкет, опрацьовує програми нарад кожнорічних конгресів, виготовляє звідомлення з діяльності на

підставі матеріалів окремих організацій та запроєктовує резолюції на конгреси. В часі між засіданнями залагоджує чергові справи. Залагоджує також важні й негайні справи, оскільки неможливо скликати засідання Виконавчого Бюро або конгресу Виконавчого Комітету та повідомляє про свої постанови черговий конгрес, прохаючи одобрення. — Г) Міжнародний Секретаріат Організацій. Об'єднані в Федерації організації можуть, коли вважають це потрібним, створити на власний кошт постійний Міжнародний Секретаріат для втримування живіших зв'язків із Генеральним Секретаріатом М. Ф. У. Т. Задля того можуть вони назначити постійного свого делегата. — 7. Бюджет. — Твориться він із подвійних членських вкладок об'єднаних організацій: а) постійної річної вкладки 25 зол. американських доларів (125 золотих французьких франків, б) та додатку до членської вкладки в висоті по 2—5 золотих американських доларів (10—25 золотих французьких франків) від кожної 1000 членів об'єднаних організацій. Ті гроші призначені на видавництво Бюлетену, кошти завідування Секретаріату, гонорарі секретарів, кореспонденцію, дактилографію і т. п.

Додаткові постанови в справі прийому нових членів. — З огляду на те, що об'єднані в М. Ф. У. Т. учительські організації повинні бути аполітичні, аконфесійні та незалежні від політичних чинників, ухвалило Виконавче Бюро нову додаткову постанову в справі прийому нових членів. — Від організацій, що зголошувати-муть свій вступ у члени М. Ф. У. Т. вимагати-ме Секретаріат: а) Письменої заяви, що вона визнає цілі й завдання М. Ф. У. Т. та старатися-ме їх реалізувати; б) Предложення Виконавчому Бюрові власних статутів на розгляд; в) Короткого історичного нарису про свій розвиток і діяльність.

4. Фінансові справи М. Ф. У. Т. — В зв'язку з бюджетовими питаннями постановило Виконавче Бюро видавати Бюлетен М. Ф. У. Т. у чотирьох мовах: французькій, англійській, німецькій і еспанській. Виконавче Бюро не прихилилося до болгарського внесення на вплачування окремої вкладки на кошти поїздки делегатів на конгреси М. Ф. У. Т.

5. Черговий Конгрес М. Ф. У. Т. — Виконавче Бюро постановило скликати черговий Конгрес М. Ф. У. Т. до Відня в останньому тижні місяця серпня 1934 року.

(Опісля змін Секретаріат цю постанову — мабуть з огляду на німців — та скликав цьогорічний Конгрес до Праги в днях 9, 10 й 11 серпня ц. р.). Рівночасно постановило Виконавче Бюро вставити в програму нарад цьогорічного Конгресу М. Ф. У. Т. такі питання: а) Правильник праць і нарад конгресів; б) Взаїмовідносини з „Світовою Федерацією Виховних Товариств“; в) питання вільного часу в юнаків; г) питання вчительської освіти.

6. Вільні внесення. — Виконавче Бюро не прихилилося до польського внесення на вставлення в програму нарад цьогорічного конгресу теми „Організація вільного часу в учителів“, а зате вставило аналогічну тему „Питання вільного часу в юнаків“. Не прихилилося Виконавче Бюро також і до румунського внесення, щоб на конгресах голосували краї; навпаки, згідно з вимогами статуту М. Ф. У. Т. мають голосувати організації.

Іван Ющин.

З'ІЗД ДЕЛЕГАТІВ МІЖНАРОДНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

В днях 9—11 серпня ц. р. відбувся в Празі VII-ий з'їзд делегатів Міжнародної Федерації Учительських Товариств. В з'їзді взяли участь делегати 17-ох учительських організацій із 13-и європейських держав та кілька гостей, із числа яких слід згадати представників міністерства освіти з Японії, Міжнародного Комітету Праці, вчительської організації з Палестини та Світової Асоціації Виховання. Всього брало участь біля 30 осіб.

Відкриваючи з'їзд, голова Організаційного Комітету Є. Влясак (він

є головою Союзу чехословацького вчителства) насамперед привітав приваних та висловив радість, що з'їзд відбувається в Празі, де чотири роки тому відбувся такий-же з'їзд, лише в значно поширеному складі. Далі Є. Влясак із жалем констатував, що через політичні обставини не можуть взяти участі в з'їзді представники вчителства з Німеччини, Австрії, Болгарії та Латвії, хоча безперечно й нині в цих країнах є сотні тисяч учителів, що стоять на демократичних засадах, а тому можна сподіватися на скорий поворот учительства цих країн до Міжнародної Федерації.

Після виборів президії з'їзду (на голову обрано англійського делегата Юмпрі), виступив генеральний секретар Федерації Л. Дюма з привітанням. У своїй промові він, між іншим, вказав, що з 1930 року Федерація поповнилася новими членами, а саме ввійшли до її складу вчительські організації з Норвегії, Еспанії, Греції, Болівії, Порто-Ріка, Сан-Домінго та щойно тепер із Ісландії та Австралії. Все-ж — додав він — і дотепер пусте місце, що його Федерація зарезервувала для Німеччини; бракує також і товаришів із Австрії; їх переможна влада після боїв, що заплямували Відень кров'ю, вважає за подоланих. І хоч учительство в багатьох країнах переживає тепер похмурні дні, однак Федерація зостається вірною своїм засадам. „Вона не може, як що не хоче йти на самогубство, — так закінчив свою промову Л. Дюма, — залишатися неутраченою й бездіяльною, бачучи ті заходи, що наражають на велику небезпеку свободу, гідність і саме існування школи та учителів. Федерація повинна скрізь однодушно піднімати голос протесту проти впрощеної, сліпої та облудної політики ощадності в освітній справі, проти принципу владної й військової муштри, що має заступити виховання вільного духу. Такими засобами ми збережемо дітей і юнацтво, себ-то, майбутнє людства“. Він-же оголосив цілу низку привітань, що надійшли від різних учительських і педагогічних організацій та окремих осіб.*)

На тому-ж першому засіданні з'їзд ухвалив прийняти двох нових членів-учительських організацій із Ісландії та Австралії, затвердив правильник для майбутніх загальних зборів Федерації й ухвалив текст привітальної телеграми президентові Т. Масарикові. На цьому з'їзді і закінчив формальну частину своєї програми.

В дальших засіданнях з'їзд зайнявся розв'язкою двох основних проблем, а саме проблема вчительської освіти та проблеми дозвілля молоді. При обговоренні цих питань з'їзд оперував багатим матеріалом, що його зібрав генеральний секретаріат Федерації шляхом анкети серед членів Федерації та різних спеціальних корпорацій. У висліді переведеної анкети в справі учительської освіти поставлено на обговорення з'їзду два принципи: високошкільна освіта та її безплатність.

Після докладного обговорення питання про вчительську освіту з'їзд одноголосно ухвалив принцип високошкільної освіти для всіх учительських кандидатів, при чому цю освіту, як підкреслює з'їзд у своїй резолюції, можна подавати не лише на університетах, але й інших школах, бо справа йде тут головню про те, щоб учительські кандидати набули високошкільні наукові методи, за допомогою яких могли б далі розвивати й видосконалювати свою вчительську працю. Другий принцип — безплатність високошкільної освіти — не знайшов однодушного признання. Частина делегатів, — особливо англійці, — виступала проти признання цього принципу з тих міркувань, що тоді довелося б знести платню за навчання й ув інших спеціальних школах.

*) Привітання з'їздові від Управи Т-ва ВПУВ, вслане впору, доручено в день закриття з'їзду. Генеральний секретар Л. Дюма передав з'їздові привітання Товариства та доповів на підставі реферату польського делегата, що представник нашого Товариства не міг прибути на з'їзд зо Львова з причини фінансових труднощів. Приваний на з'їзді в характері гостя проф. Степан Сірополко пояснив голові Організаційного Комітету т. Є. Влясакові, що делегати В.П.У.В. не приїхали на з'їзд не з причини фінансових труднощів, але, по його думці, зовсім з інших, глибших причин.

На пропозицію шведського делегата з'їзд ухвалив передати обговорення цього принципу вчительським товариствам, що є членами Федерації.

В зв'язку з питанням учительської освіти повстало питання про некваліфікованих учителів. З'їзд виніс резолюцію, в якій висловлюється проти прийняття на вчительські посади некваліфікованих кандидатів. На думку з'їзду, некваліфіковані кандидати можуть бути лише в ролі госпітантів.

Що торкається другої проблеми, то в цій справі генеральний секретаріат Федерації перевів анкету серед членів Федерації з метою з'ясувати, в якій кількості налічується тої молоді, що потребує опіки щодо забезпечення працею в вільні години поза школою та в добу закінчення нею шкільної повинності, в якій формі здійснюється ця опіка, які видаються для молоді часписи і т. п.

Ухвалена на з'їзді в цій справі резолюція містить у собі такі побажання: 1) про збільшення кількості років шкільної повинності; 2) про обов'язкове додаткове навчання молоді після закінчення шкільної повинності, але з тим, щоб це навчання не носило вузько-спеціального характеру; 3) про організацію спеціальної опіки над молоддю та про заведення громадського виховання, щоб охоронити молодь від деморалізації та захоплення молоді нездоровими ідеями, особливо тими ідеями, що спираються на зарозумілий національний егоїзм.

Крім цих резолюцій, з'їзд однодушно ухвалив резолюцію в справі тих утисків, що їм ув останній час підпадають учительські організації в країнах, позбавлених демокративного ладу. Наведу тут сповна цю резолюцію: „З'їзд Міжнародної Федерації Учительських Товариств, що відбувся в Празі в днях 9-11. серпня 1934 року, проголошує, що не має на думці вдаватися в унутрішні політичні справи поодиноких земель, але все ж із жалем протестує проти утисків, що їм підпали вчительські організації в Австрії, Болгарії, Латвії та в деяких інших землях. З'їзд підкреслює, що право на вільну організацію товариств та свободну їхню діяльність є тим основним досягненням цивілізації, що його не можна позбавити вихователів народу. Тому з'їзд висловлює свою солідарність і щирю симпатію вчителству в Австрії, Болгарії, Латвії та інших землях“.

Треба також додати, що з'їзд ухвалив утворити при Федерації спеціальний фонд для допомоги вчителству в тих землях, де вчительські організації закрито розпорядженням влади, а також доручив Виконавчому Комітетові Федерації вжити всіх заходів, щоб віденський шкільний реформатор Отто Глекель мав можливість найскорше повернутися до своєї освітньої праці та щоб міг виконувати її найвільніше.

Після затвердження фінансових справ та обрання Виконавчого Комітету Федерації, що має зійтися в-осени цього року в Парижі (до Комітету обрано, між іншими, й представника від нашого Товариства), з'їзд закінчив свою працю подякою голові з'їзду, генеральним секретарям Федерації та Союзові чехословацького вчителства за гостинність і організацію з'їзду.

Черговий з'їзд Федерації має відбутися в Англії, — мабуть, у Оксфордї, — в час, коли там відбудуватиметься конгрес Світової Федерації Виховання та Конгрес вчителства середніх шкіл.

Ст. Сірополко.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДИРЕКЦІЯ В.П.У.В.

Висота членської вкладки в місяці жовтні ц. р. — Дирекція подає довідома всім членам та Управам Відділів, що членська вкладка в місяці жовтні ц. р. для звичайних і надзвичайних членів вносить 3.50 зол.

3 ділянки правової поради й оборони. — В дні 6 вересня 1934 прийняв пан Міністр Освіти в Варшаві посла т. Дмитра Великановича на довшому по-

слуханні. Посол т. Великанович зложив п. Міністрові звіт про положення українського вчителства, якого число з місяця на місяць маліє. Також порушив він справу програмів і підручників для українських шкіл.

Пан Міністр виявив зрозуміння для порушених питань.

Про справну техніку вплачування членських вкладок. — Членів Товариства, що купують складанки П.К.О. на пошті, прохаємо виповняти добре не тільки число наших конт (Чекове conto в П.К.О. Варшава — 144.550, або чекове conto в Відділі П.К.О. Львів — 500.956), але також ім'я власника цього konta, а саме Товариство Взаємна Поміч Українського Вчителства, бо через помилкове виповнення імені власника konta тратить член або цілу вплачену вкладку, або 50 сот. за переконтування з konta на conto, за що П.К.О. числить собі 50 сот., а нам передає решту вплаченої квоти.

Оповідка. — Виконуючи ухвалу Загального Збору з дня 19 червня ц. р. в справі реалізації помочі в здобутті „варстатів праці“ для членів безробітних і дітей членів Т-ва ВПУВ., виготовляє Головна Управа потрібний статистичний матеріал, що використовує його при творенні поради для підшукування місць виниклоу й фахової практики для дітей членів, а зокрема також для допомогової акції на ту ціль із хвилею, як Т-во буде в посіданні потрібних капіталів у поширенім Допомоговім Фонді. З уваги на вище сказане зволють усі члени прислати нам докладні відповіді на отсі питання:

- 1) Ім'я й назвисько члена.
- 2) Місцевість, пошта, повіт і Відділ ВПУВ.
- 3) Вік члена (батька й матері).
- 4) Звання батька.
- 5) Звання матері.
- 6) Посідана ошадність у готівці (жінки, мужа).
- 7) Висота платні (емеритури) мужа, жінки.
- 8) Рід і вартість нерухомого майна мужа й жінки.
- 9) Скількість дітей і вік кожної дитини.
- 10) Імена й назвиська дітей, яких уже задумуєте фахово вишколити для здобуття власного хліба.
- 11) Дати їх уродження.
- 12) Студії кожної дитини.
- 13) Яку мають уже практичну підготовку й де її набули.
- 14) До якого звання на Вашу думку мають хист? (Якщо родичі не можуть цього зміркувати, чи згодилися б у потребі піддати дитину розслідам психотехнічної поради ві Львові при „Рідній Школі“, вул. Словацького, 14/III і доручити нам її опінію?).
- 15) До якого звання має охоту сама дитина?
- 16) Які пляни мають родичі відносно цієї дитини?
- 17) Чи член рахує на поміч Т-ва в повищих справах?

До всіх Управ Відділів В.П.У.В. в справі засилування працями „Методики і шкільної практики“. — Щоб зробити з „Методики і шкільної практики“ вільну й доступну педагогічну трибуну, де кожний член міг би свобідно висказатися та обмінятися своїми поглядами на питання щоденної праці в школі, а до того черпати з неї необхідні поради й указівки до тієї праці, прохає Дирекція всі Управи Відділів В.П.У.В. позначувати в себе спеціальних кореспондентів і співробітників для „Методики і шкільної практики“. Їх обов'язки будуть такі: 1. присилати Редакції наших видавництв (спеціально „Методики й шкільної практики“) готові статті на дидактичні, методичні та інші теми шкільної праці; 2. подавати Редакції видавництв повні звідомлення з цікавіших районних конференцій, головню ж із гарно переведених зразкових лекцій або цікавіших доповідей на педагогічно-виховні теми; 3. подавати Редакції видавництв свої позитивні завваги, які саме питання шкільної праці треба б порушувати на сторінках „Методики і шкільної практики“.

Обіжник в справі ошадностевої акції членів. — Покликуючись на ухвалу Загального Збору В.П.У.В. з 19 червня ц. р. Дирекція взиває всі Управи Відділів В.П.У.В. встановити ошадностеву акцію членів у програму нарад чергових сходин своїх Відділів та розв'язати це питання позитивно по думці згаданої ухвали.

Обіжник Дирекції В.П.У.В. — Подається до відома членів, що ухвалою Загального Збору з дня 19 червня 1934 р. встановлено членську вкладку в такій висоті: 1) Для звичайних і надзвичайних членів по 3.50 зол. у місяць; окремо до цього 13-та вкладка 1.— зол. на „Фонд посмертних допомог“ у грудні і надзвичайні доплати на „Фонд посмертних допомог“ у кожному випадку потреби, оповіщенім Дирекцією Т-ва згідно з постановами правильного „Фонду посмертних допомог“.

Членська вкладка для спомагаючих членів виносить по 0.50 зол. у місяць із тим, що вони діставатимуть видавництва Т-ва тільки на замовлення за зложенням передплати найменше в квартальних ратах, яка буде їм числена в висоті власних коштів Т-ва, а саме: „Учительське Слово“ й „Шлях виховання й навчання по 6 зол. річно. Спомагаючі члени будуть оплачувати кошти переписки з провідними органами Т-ва.

Спомагаючим членом може бути кожна особа зпоміж симпатиків Т-ва, яку прийме Головна Управа.

Перехід із категорії спомагаючих членів до категорії звичайних або надзвичайних членів може наступити на правах зовсім нового членства.

Вписове є однакове для всіх категорій членів (4.50 зол.). Хто перестав бути членом, той може бути за ухвалою Головної Управи наново прийнятий, але всі попереднім членством придбані права може такий член зберегти тільки тоді, коли впродовж року доповнить усі вкладки й додатки до вкладок за час, у якому не був членом Т-ва і зложить відсотки проволоки в законно обов'язуючій висоті від повної залеглої квоти за весь час від останньої вплати.

Якщо член не може виповнити вимоги про сплату залеглостей, то вільно йому вписатися в члени наново з одночасним вплаченням вписового в висоті 4.50 зол.

Втім випадку його родина, або особа, ним призначена, дістане по його смерті допомогу в висоті квот, рівних усім вплатам його членських вкладок і додатків до вкладок, внесених ним до каси Т-ва за час від дати його поновного прийняття в члени по день його смерті.

Це обмеження триває 10 літ, числячи від дня останнього поновного прийняття в члени. По упливі 10 літ відновленого й даліше вже безперервного членства, відписує такий член право до посмертної допомоги в повній висоті.

Висота членської вкладки в місяцях серпні й вересні ц. р. — Нав'язуючи до ухвали щорічного Загального Збору про висоту членської вкладки та беручи на увагу, що до 15 серпня ц. р. було вже 12 випадків смерті членів Т-ва, розписує Дирекція, згідно з правильником „Фонду посмертних допомог“, додаткову вкладку по 1 зол. до цього фонду на місяці серпень—вересень ц. р. Отже членська вкладка в тих двох місяцях виносить по 4.50 зол. на кожного звичайного й надзвичайного члена.

Хто вплатив у місяці серпні ц. р. тільки 3.50 зол. титулом членської вкладки, повинен у місяці вересні ц. р. доплатити додатково 1-го зол. на запас посмертного фонду.

Дирекція звертає увагу, що згідно з ухвалою Загального Збору з 19 червня ц. р. членська вкладка у висоті 3.50 зол. місячно обов'язує від 1-го липня ц. р. Хто з членів вплатив у липні тільки 3 зол., повинен у вересні ц. р. доплатити ще додатково 0.50 зол.

Управи Відділів звернуть пильну увагу на точне виконання цього Обіжника.

Обіжник Дирекції в справі вплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВПУВ. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить пересилати кожного місяця кожночасно. Обрахування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно зо сумою, поданою в виказах.

Емеритів, що в часі чинної служби не належали до Т-ва, не можна приймати до організації та побирати від них членських вкладок без попередньої згоди Головної Управи.

Не можна побироти членських вкладок без згоди Головної Управи також і від тих членів, що залягають у членських вкладках більшими квотами. Такі члени обов'язані зложит наперед письмєнну заяву, що залеглі членські вкладки вплатають ратами на протязі кількох місяців, або, що вступають в члени наново на правах, передбачених § 19 „Правильника Фонду по-смертних допомог“ і біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

ВІДДІЛИ В.П.У.В.

а) Скликають збори і сходи́ни.

Снятин. — Сходи́ни членів снятинського Відділу В.П.У.В. відбудуться дня 7 жовтня 1934 в год. 11-й в домівці „Української Міщанської Читальні“ в Снятині з таким порядком нарад: 1. Звідомлення зо Загального Збору В.П.У.В. ві Львові в днях 18-го й 19-го червня 1934 року. 2. Справа злуки Товариства В.П.У.В. з „Учительською Громадою“. 3. Реферат о. проф. Йосифа Проця: „Про о. Івана Могильницького, першого освітнього діяча на початку XIX-го століття“. 4. Реферат д-ра Івана Подюка: „Творення мови“. 5. Внесення.

Сокаль. — Ширші сходи́ни членів В.П.У.В. відбудуться дня 7 жовтня 1934 в домівці „Бесіди“ в Сокалі в 12 годині з таким порядком нарад: 1. Управильнення вкладок; 2. Звідомлення з Загального Збору; 3. Справа вкладок ошадности; 4. Вільні внески.

Коломия. — Сходи́ни членів Відділу ВПУВ в Коломії відбудуться дня 7 жовтня 1934 року в „Народнім Домі“ в Коломії. Початок в 10-тій годині ранку. Програма нарад: 1. Відкриття сходи́н. 2. Відчитання протоколу з останніх сходи́н. 3. Реферат на тему: „Пляни виховання в народній школі“ — реф. тов. Михалєвський і тов. Бійовський. 4. Звідомлення зо зложених вкладок (тов. Микитюк). 5. Про „Учительську Касу“ (тов. Коссар). 6. Вільні внески.

б) Відбули збори і сходи́ни.

Львів. — Сходи́ни членів львівського Відділу В.П.У.В. відбулися дня 28 серпня ц. р. в домівці Товариства при вул. Якуба Стшєме 11, в 10-й годині ранку, по такій програмі нарад: 1. Відчитання протоколу з останніх сходи́н. 2. Про ведення шкільної канцелярії. 3. Плян виховної праці на 1934—35 шкільний рік. 4. Біжучі організаційні справи.

Нараду відкрив голова Відділу т. Зелений Андрій. Доповідь про „Плян виховної праці на 1934—35 шкільний рік“ виголосив т. Петрів Денис. Дуже оживлена дискусія над цєю доповідю потривала около 2 годин та викликала в привяних чимале зацікавлення. Доповідь про ведення шкільної канцелярії в заступстві перешкодженого т. Беня виголосив т. Юцишин. Із біжучих організаційних справ обговорено коротко питання ошадностевої акції в „Учительській Касі“.

Коломия. — Сходи́ни членів Відділу ВПУВ в Коломії відбулися дня 2 вересня 1934. Привяних 17 членів. — На сходи́нах здали делегати точне звідомлення з сьогорічних Загальних Зборів Т-ва, а опісля відбулася гутрікадискусія на тему: „Як реалізувати нові програми в народній школі“. Широко обговорювано справу нових підручників і нових знормалізованих зшитків, та способи розподілу научного матеріялу.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗЯЙМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чекове́konto в П. К. О. Варшава — 144.550.
Чекове́konto в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.
Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці листопаді ц. р. виносить 3.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

ЗА КЛИЧ ПЛЯНОВО-ОРГАНІЗОВАНОЇ ПРАЦІ.

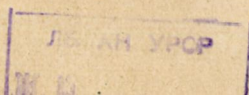
(„Варстати праці“).

Питання „варстатів праці“ на терені нашої організації, оформлене на останньому Загальному Зборі в постанові про введення „поширеного допомогового фонду“, стало вже доконаним фактом. Скерування цього факту на шлях утилітаризації залежить і від головного проводу Товариства й від ширших шарів тих членів, що найбільше безпосередно зацікавлені в цій утилітаризації.

Головна Управа свідомо свого обов'язку в цій справі. Вона повинна організувати „допомоговий фонд“, встановити для нього правні криписи розвитку й діяльності (кажучи в дужках, це все роблять уже відповідні органи Головної Управи) та зацікавити ним ширший загаль членів.

Але ж саме цей загаль членів не виявляє для порушеного тут питання найменшого зацікавлення. Поза механічним виплачуванням членських вкладок невидно в тій справі ніякого майже руху. На терені наших відділів панує в цій справі повна гробова мовчанка, а окремі члени, найбільше навіть зацікавлені в існуванні й діяльності „поширеного допомогового фонду“, просто злегковажили подвійний поклик Дирекції Товариства до надсилання потрібних статистичних матеріалів для доцільної організації діяльності „поширеного допомогового фонду“ (Оповістка — „Учительське Слово“ з вересня 1934, ч. 7, ст. 213, і з жовтня 1934, ч. 8, ст. 234).

Незрозуміле це з'явище можна пояснювати, покищо, теоретично трьома причинами: або наших членів, як і всі суспільства в нинішньому світі, огорнула загальна нехті шукати підтримки в спільноті, або починає нас точити небезпечний хробак незацікавлення суспільними справами, або, й це мабуть найпевніше, клич „варстатів праці“ в здійснюванні діяльності „поширеного допо-

могового фонду” не добув ще потрібної популярності серед загалу членів. Ця непопулярність може скривити, або й зовсім таки знівечити саму найздоровішу й позитивну ідею. Ми знаємо з досвіду людського життя, зо свідоств історії, що найгарніші й найпозитивніші ідеї дуже пиняво й з великими труднощами добували собі популярність серед мас. Таке може й трапитися з „варстатами праці”, скристалізованими ухвалою Загального Збору в нашому „поширеному допомоговому фонді”.

Щоб не втопити здорової й позитивної ідеї в небезпечному кривому зеркалі непопулярності, ми позволимо собі на цьому місці зілюструвати кількома прикладами зо щоденного нинішнього життя можливість діяльності й користання з „поширеного допомогового фонду”. Зазначуємо згорі, що ми не вглядаємо тут у правильникові постанови (ще до нині не встійнені) про діяльність „поширеного допомогового фонду”, тільки на кількох реальних прикладах із життя членів покажемо, як можна б уявити собі необхідність існування й позитивну діяльність цього фонду.*)

1. Член Товариства, в чинній службі або й уже на емеритурі (це байдуже), має дружину й четверо дітей. Двоє з них ще недорослі, ходять до народньої чи середньої школи, а двоє покінчили вже науки: син нескінчений юрист, а донечка має семінаріальну матуру. Бюрової служби син не дістане; знає це він, знає й батько. На бюрову „посаду” не думають навіть чекати. Для сина відкривається одиникий ще шлях із його студіями — шукати й створити собі незалежний „варстат праці”! Та ба! До цього потрібна не тільки освіта, деяка фахова підготовка, але й також готовий грінш. Не віримо, щоб найшовся серед нас член, навіть і найзасібніший, щоб міг добути в нинішніх господарських умовах поважніший готівковий капітал. А без нього син, нескінчений юрист, у люди не виїде; або сидіти-ме безнадійно в батьків, або вичікувати-ме бездільно якогось незнаного завтра, та певно... марнуватися й тим чином деморалізуватися!

І, от тут саме, може прийти в допомогу такому членові-батькові „поширений допомоговий фонд”. Не з повною допомогою, певно, але бодай із деякою частиною; але й це вже розрада та на-правду таки поміч!

Донечка чекає вже п'ять літ на „посаду”: вносила кількадесять прххань до всіх шкільних кураторій, пробувала й у „Рішній Школі” — все без успіху. Зневірена в людей та знеохочена до життя, пробувала ще добитися „посади” в наших установах; але ж, переконалася на своє велике здивування, що й тут ринок

*) Отже приклади, тут подані, не мають значення правних зобов'язань Товариства перед членами в ділянці „поширеного допомогового фонду”; вони звичайний собі публіцистичний засіб для самої тільки популяризації ідеї. Розуміється, ніхто з членів, доходячи колись своїх прав до „поширеного допомогового фонду”, не може відкликатися до тих прикладів, як таких, що обов'язують Товариство. Правні зобов'язання можуть найтися тільки в ухваленому правильнику, але ніколи в статті. — Редакція.

праці давно вже заповнений та пересичений, що для нових кандидатів, хоча б і „своїх, рідних українських“, не будуть звільнювати з служби давних працівників, деколи навіть і заслужених для інституції. Руки опадають у молодой людини. Втративши всю надію на „посаду“, вертає під рідну стріху та їсть гіркий хлібець зажурених батьків.

В такіх ситуації не повинен забути про свого члена й його донечку, покінчену семінаристку, „поширений допомоговий фонд“ В.П.У.В. Він порадить їй добути собі індивідуальний „варстат праці“, і на це... дасть може навіть і готівкову допомогу. Невелику, але дасть! Дасть, бо без грошей нічого не вдіє й загине найгеніяльніша навіть людина, наче та чайка при битій дорозі.

2. Член Товариства, батько двох синів. Один із них не покінчив медицини, другий (скажім) агроном. Жаден із них не чекає на „посаду“, бо готових посад для наших дітей немає під сонцем. Перший із синів (нескінчений медик..., бо батьки не в силі вже були допомогти до повного покінчення студій) розуміє, що мусить шукати собі незалежної праці. Він постановляє шукати індивідуального „варстату праці“ в торгівлі. Якщо він чесна, характерна й метка людина, тоді В.П.У.В., маючи „поширений допомоговий фонд“, не відмовить йому мабуть ні поради, ні вказівок, ні може навіть і деякої грошової допомоги. Тим чином урятує молоду інтелігентну людину перед змарнуванням та запевнить її місце серед творчих груп народу.

Агроном із середньою освітою. Він енергічна, розумна й практична людина. Навіть не думає шукати „посади“. Він хоче сам осідлати своє особисте життя; не хоче бути нікому тягарем, ні батькам, (а в них у хаті ще троє дітей), ні навіть... наречений. Він за-

С. С.

ХВИЛЯ ПРОЩАННЯ.

(Як українське село прощало вчителя-українця).

Кураторія перенесла т. О. М., довголітнього управителя школи, на емеритуру. Т. М., маючи вільний час, провадив бюрову роботу в С. при Відділі В.П.У.В. Рідня його мешкала далше на селі. На один гарний літній день назначив батько переселення також і рідні до С.

Про це довідалися селяни. Вони заявили дружині т. М., що не можуть допустити до цього, щоб не попрощатися з своїм дорогим директором.

Прощання назначили селяни на догідний день і післали по т.

М. „Форшпан“, із проханням приїхати до села. Пополудні, по вечірні, відбулося в селі правдиве свято. Того ж дня вже рано прибрали селяни потайки одну клясу в зелень і килими. По вечірні пішли всі люди до школи. Зайняли клясу, одну, другу, коритар, а навіть і подвіря. Всі мешканці села зійшлися, а в хатах лишилися хіба лише хворі.

Від мешкання вчителя до прибраної кляси зробили селяни перехід-шпалеру. В клясі, на підвищенні стіл для т. М., напразо табличка, а на ній напис. По правім боці хор, по лівім сільська музика. Коли все було готове, впроваджено т. М. Але диво! Коли люди побачили свого „пана директора“, по шкільній домівці пронісся загальний плач. Плач щирий і гір-

лежить (скажім) собі „фармочку” під Львовом на зразок наших популярних болгарів; сам працювати-ме й їсти-ме в поті чола свій власний хліб. Але без найскромнішої готівки, без жадної допомоги він нічого так не вдіє. Про такого сина свого члена не повинен забути „поширений допомоговий фонд” В.П.У.В.

3. Молодий, ідейний член Товариства. В нього дружина й двоє дітей, а всього 9 літ служби. Гірка, жорстока доля!... Йому подякували за вчительську службу й дали три-місячну відправу на дальшу дорогу життя. Долю таких членів ми вже бачили: знаємо з досвіду їх трагедію, горе, нужду. Знаємо, як тим чином ломляться характери, як руйнуються родини, як пропадають без куска хліба й виховання бідні, невинні діточки. Нівідкіля не було дотепер для таких „бездомних людей” ради-розради, ні допомоги, ні порятунку. Чи може тепер В.П.У.В., маючи свій „поширений допомоговий фонд”, забути про свого гарного, ідейного члена, не пригорнути його, не вказати йому нового шляху життя, та не дозволити йому опуститися в той життєвий „ад”, де все панує „плач і скрежет зубів”?! Цього не зробить вона ні з професійних, ні національних, ні людських гуманних мотивів.

4. Ще один член Товариства. Не звичайна собі людина. Досить навіть заслужений і член організації, і популярний громадянин. Знані йому всі ділянки суспільної праці, не чужа може навіть і літературна чи публіцистична. Але він невдачник! Одним словом невдачник. У часі війни Сибір, а по війні всі майже воєнні табори й тюрми. Мовляв, — бував на столі, і під столом!

У нього синок. Родився на два-три роки перед війною. Батьківське виховання пропало; шкіль не покінчив майже жадних. Гарний, інтелігентний, ба, навіть ідейний хлопчина. Та... безталан-

кий, що не було людини, котрій не покитися б сльози з очей. Признаюся, що на часок мусів і я вийти, бо коло серця щось неначе тиснуло-давило. Згодом у класі трохи успокоїлося. Музика заграла кілька маршів, а потім хор заспівав пісню, достосовану змістом до свята. Один учень V-го відділу прощав гарною мовою свого довголітнього директора. Залунав знову спів, музика. Потім говорив від імені місцевих українських установ старший учень т. М., тепер громадський писар.

Три учениці вручили йому китицю цвітів, а писар передав гарний альбом із підписами всіх тих старших і молодших громадян, що їх т. М. у часі своєї 25-літньої праці в тому селі вчив у школі.

Опісля промовив місцевий па-

рох, прощаючи т. М. від імені вчительського збору своєї школи.

Товариш М. зворушений, коротко подякував за несподівану пошану для нього і вийшов три звуках музики.

Місцева читальня „Просвіти” давала з тої нагоди вечірню виставку. По виставці інтелігенція зо сусідніх сіл і товариші-сусіди зійшлися в мешканні т. М., де закінчили цей милий день, споминами про пережиті радощі й смутки, про працю для громади.

Всі мали тверду й непохитну надію, що якщо здоровля дозволить, т. М. і на новому місці проживатиме далі працювати-ме для добра нашого народу та для урядового його майбутнього.

ний! Хто зачинив? Де джерело трагедії? І справа тут не в слідстві, але в рятуванні загроженого існування невинної молоді людини, та в спрямуванні її на шлях продуктивної, якої там не було б, праці.

Чи скаже хто, що й тут не могла б В.П.У.В. сповнити свого організаційного обов'язку, маючи на те „поширений допомогий фонд”?

Ми не маємо потреби помножувати далі наших прикладів. Члени знають їх із щоденного життя далеко більше в сотнях і тисячних відмінах. Думаємо, що на кількох наших типових, а таких звичайних собі в нинішньому житті прикладах, зілюстрували ми наглядно можливість і незаперечну потребу діяльності „поширеного допомогового фонду”, як що маємо поважно реалізувати ідею „варстатів праці” на терені нашої організації.

До цієї реалізації підготовляється вже Головна Управа. Але не розпочинати-ме її насліпо, навмання! Не починати-ме діти, поки не мати-ме потрібних орієнтаційних статистичних матеріалів. З „поширеного допомогового фонду” ніхто не видавати-ме даремщини, дарунків, або створювати джерела легкої наживи для не-встаткованих одиниць. Повинно це бути спільнотне джерело, від-кіля вививати-муть і повертати скромні капітали для одиниць характерних, здатних до індивідуальної й гуртової праці, таких, ще вміють відповідати за себе, свої вчинки, та... довірений їм громадський гріш!

Де саме серед нас знаходяться такі одиниці, хто вони, які та як думають покерувати своїм життям — це повинна вказати нам наша власна, внутрішня статистика! Без неї не може й не повинен „поширений допомогий фонд” починати своєї діяльності. І не пічне!!

Думаємо, що наші члени повинні зрозуміти вагу порушеної тут справи. Повинні зрозуміти, що опанування безробіття своїх членів і їх дітей мусить провід організації керувати дуже розважно, методично й планоно. Мусить дбати про те, щоб порада й допомога доходила саме там, де вона найнеобхідніша, де принесе користь індивідуальну, організаційну й суспільну. Мусить дбати й про те, щоб поради не були марною витратою часу й слів, а довірений спільнотний гріш не падав жертвою легкодушної розтрати.

Всі ті помилки й розчарування оминуть провід організації в тому тільки випадку, якщо він знати-ме правдиву ситуацію безробіття серед своїх членів і їх родин; їх родинне, суспільне й господарське положення. Про це все повинен він знати зо своєї внутрішньої статистики.

То ж стрясім із себе зневіру, охлялість і байдужість та стань-мо всі до чинної співпраці в так важкій для цілої організації, її членів та... й навіть ширшого громадянства — справі.

Куток українського громадсько-культурного життя.

Повне видання творів Тараса Шевченка. — (Український Науковий Інститут у Варшаві). — Року 1936 минає 75 літ од смерті Тараса Шевченка — генія українського слова, письменника слави світової, що українське письменство окрасив високо-художньою формою своїх творів та глибоким провідним змістом — і національного і вселюдського характеру. Безсмертні його твори не лише тішать своєю художньою красою, а й стали джерелом національної думки, — з них черпається свідомість національних змагань, патос нової віри, вогнь нової енергії національної.

Безмирним трагізмом повите усе життя поета — мученицьке од коліски й до самої смерті — наче символ долі його народу. Не менш трагічна доля спіткала і його писання: на протязі майже ста літ, відколи вперше залунало слово поета, — сей правдивий сторож національної душі, що беріг, остерігав та будив її енергію, — темні сили старалися створити стіну між поетом та його народом, затемнити й викривити правдивий зміст того слова. Непокалічене цензурою видання поезій Шевченка могло появитися, вже по смерті його, поза межами України. На Україні ж можна було читати повного „Кобзаря“ лише незадовго до революції, коли він появився в друку з недогляду російської цензури і скоро ж був сконфіскований. А затим, коли вже впали одні цензурні пута й розпочалося наукове опрацювання творів Шевченка, — бачимо, як праця та припиняється майже на перших кроках з мотивів не менш примусових та перетворюється в тенденційне освітлення його думки. Такі обставини, закриваючи справжній образ поета, давали й дають можливість викривляти його провідні ідеї для пропаганди далеких од його світогляду соціальних та політичних теорій. А врешті — ще й досі не появилось повного, науково опрацьованого видання творів Шевченка.

Та сумна доля, що спіткала літературну спадщину поета, стає перед нинішнім українським громадянством конечне завдання — зібрати й видати все, що вийшло з під пера нашого генія, аби заховати й передати дальшим поколінням чистий його образ не лише в усій красі художньої форми його творів, але й у повні його громадської думки. Посвятну працю в цьому напрямі уважимо за один з істотніших обов'язків української — і не лише української — науки; бо то — культурний доробок не лише одного народу, але й цінність в загальній скарбниці людського духа, найперше — народів славянських.

Таке завдання об'єктивно, науково зредагованого видання творів Шевченка виконати можна лише в умовах свободного наукового дослід. Використовуючи відповідні з сього погляду можливості, певну частину сього великого завдання, в свідомості конечної необхідності, переймає на свої плечі Український Науковий Інститут у Варшаві, оскільки се досягнути можна за нашої одірваності од рукописних джерел шевченкознавства. За недоступністю для нас автографів поета, обмежуємо наше завдання до використання вже оголошених матеріалів, щоб створити нашим виданням об'єктивний ґрунт, на якому кожний новий матеріал був би лише дальшим послідовним доповненням основно вже виконаної праці. В справі видання творів того, хто став найповажнішим джерелом свідомості української нації, чинником та гаслом духової її єдності, мусять, на глибоке переконання наше, об'єднатися всі напрями української думки, замовкнути всі партійні, класові чи якібудь інші партикулярні різниці та заговорити має лише здорова свідомість національного добра.

Зв'язуючи свій намір з 75-літньою річницею смерті письменника, Український Науковий Інститут негайно приступає до першого повного видання його творів та першої серії дослідів над його життям і літературною діяльністю. Видання обіймає 16 томів такого змісту:

Т. I. Передмова од видавництва. Літературна біографія Т. Г. Шевченка.

Автор біографії П. Зайцев.

- Т. II. Поезії до року 1843.
Т. III. „ 1843—1847 р. р.
Т. IV. „ 1847—1857 „
Т. V. „ 1857—1861 „
Т. VI. Назар Стодоля. Дрібніші твори.
Томи II—VI редагує П. Зайцев.
Т. VII. Повісті: Художник. — Найми́чка. — Варнак.
Т. VIII. Повісті: Княгиня. — Му́зика. — Не́щасний. — Капіта́нша.
Т. IX. Повісті: Близнята. — Прогу́лька.
Т. X. Журнал. Редагує Л. Білецький.
Т. XI. Листи. Редагує Л. Білецький.
Т. XII. Т. Шевченко, як маляр (з численними репродукціями малюнків). Автор розвідки Д. Антонович.
Т. XIII. Т. Шевченко в його польських взаєминах. П. Зайцев.
Т. XIV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на мову польську. Редагує Б. Лепкий.
Т. XV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на інші мови. Редагує Р. Смаль-Стоцький.
Т. XVI. Бібліографія творів Т. Шевченка та праць про нього. В. Дорошенко.*)

Творчість поета знайде всебічне освітлення в спеціально написаних для видання розвідках, а також коментарях та примітках до тексту, різних авторів.

До співпраці запрошені, крім означених угорі, такі особи: І. Бaley, В. Біднов, О. Бочковський, І. Брик, Є. Вировий, Є. Гловінський, Д. Дорошенко, І. Дубицький, Ф. Колесса, А. Крижанівський, М. Кордуба, С. Людкевич, Є. Маланюк, М. Рудницький, В. Сапівський, В. Садовський, В. Сімович, М. Славінський, С. Смаль-Стоцький, Д. Чижевський, Л. Чикаленко.

Кожний том обійматиме пересічно 320 сторін друку. Окремі томи друкуватись будуть у тій черзі, як будуть готові до друку. Перший том появиться 1 вересня, другий — 1 листопада 1934 р., з тим що-два місяці 1935 р. по одному томові, і закінчено буде видання у 75-ту річницю смерті поета — 1936 р. (в перші чотири місяці по одній книжці що-місячно й з тим — по одній книжці що-два місяці).

Інститут оголошує передплату. Кожний том коштуватиме в передплаті, разом з коштами пересилки, 2 золотих 50 грошей для передплатників у Польщі, 13 корон в Чехословаччині, 63 лєй в Румунії, 24,80 динарів у Сербії, 58 лєвів у Болгарії, 8,50 франків у Франції, 7,30 лірів в Італії, 1,50 марок у Німеччині, 0,60 долара в Північно-Американських Сполучених Штатах; для решти країн сума передплати відповідає вартості 1,80 швейцарських франків. Хто оплатить згори ціле видання, діставатиме книжки в паперовій оправі (оплачувати можна ратами — по 10 золотих: 1 вересня та 1 листопада 1934 р. і 1 січня та 1 березня 1935 р.).

В книгарському продажі окрема книжка коштуватиме 4 золотих.

Кошти передплати належить надсилати на conto Інституту в ПКО Warszawa, nr. 28670, або на адресу: Warszawa, ul. Służewska, 7. m. 4. Ukraiński Instytut Naukowy. — В Чехословаччині передплату приймає В. Сапівський, (Poděbrady Lazne, Zamek), в Румунії D. Herodot (Strada Delea Veche, 45, București), у Франції I. Kossenko (42, rue Denfert-Rochereau, Paris V), в Болгарії — Я. Мажековський (Софія, вул. Чумерна, 27).

Передплата надсилається згори на ціле видання або на кожний том.

*) Крім того, друкуються, як окремий — XXV-й — том „Праць Українського Наукового Інституту“, збірка монографічних розправ академіка С. Смаль-Стоцького, присвячених дослідженню творчості Шевченка („Т. Шевченко. Інтерпретації“).

Передплата на окремі, вибрані з цілого видання, томи не приймається. Замовлення без внесення передплатної суми уважатимуться за неважні.

Український Науковий Інститут звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликом своєю участю в передплаті на перше повне видання творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації.

Директор Інституту **О. Лотоцький.**

Секретар **Р. Смаль-Стоцький.**

ГРОМАДЯНИ!

Цього року минає сто літ, як у гірській закутині буковинської Гуцульщини побачив світ один із найкращих синів українського народу, поет Йосип Юрій Федькович.

Імя „буковинського солов'я“ тісно вяжеться з відродженням українського народу в Галичині в рр. 60. XIX. ст. Після тяжкої реакції, в роках глибокої мовчанки, коли по смерті Маркіяна Шашкевича весь наш край потонув у глибокому сні, з недалекої Буковини відізвався легкий, але сміливий голос нового Співця, що незабаром потермосив народнім сумлінням, у душі молодого покоління нову влив надію, зледенілі ж серця старшого оживив, що почали живіше битися. Не було числа українського журналу в Галичині, що не приносило б його пісень, не було одної молододі ще тоді громади, що не прислухувалася б була тоді до його слова.

Та полишив Федькович сліди своєї праці в Галичині й на інших полях. На становищі першого редактора видань „Просвіти“ він дав народові цілу низку книжечок, що й досі не втратили своєї вртости і ще сьогодні дивують нас знанням душі народної, розумінням потреб народу і вмільм способом, як до села підходити, як його красу зберігати, як зробити його свідомим, розумним, багатим. Небагатий на репертуар український театр 70 рр. XIX ст. находив у Федьковичеві раз-у-раз свійого великого помічника. Чиста, як гірська вода, народня мова його писань завертала небагате на таланти українське письменство Галичини на шлях правдивий. Живе його слово докотилося аж до Києва й мило вразило вуха земляків наших над Дніпром.

Та на всю ширінь розрослася Федьковичева праця в його рідній Буковині, де йому доводилося розбивати тверді криги, що від віків заморожували народне життя.

Федькович — поет і повістяр, Федькович — діяч освітній, Федькович — зразок громадянина, Федькович — редактор і публіцист, Федькович — організатор шкільництва, письменник для дітей, укладач шкільних книжок, Федькович — пробудник нашого народу на Буковині, Федькович — борець за народні права.

Громадяни! Сто років від народин великого українця не може в нас прогомоніти без сліду. Український народ скрізь там, де має до того змогу, вшанує цього року Федьковичеву пам'ять. Не сміє в нас бути ні одної культурно-освітньої установи, що її діяльність чи однозгучна з працею поета, чи нагадує своїм змістом його працю — щоб хоч як — найскромнішим святом не вшанувала б цього року Федьковича.

Підписані установи, що за почином „Просвіти“, де колись працював Федькович, склали окремий Комітет для вшанування цього року пам'яті поета і святкуватимуть її окремим святом у Львові, звертаються до цілого краю з закликом:

Влаштовуюйте Федьковичівські свята усі разом — громадою!

Треба показати перед світом, що український народ своїх великих людей шанує!

Хоч і як скромне вийде свято, а воно бути мусить!

Через те, що ім'я Поета найбільше в Галичині зв'язане з „Просвігою“, ми сполучуємо цього року свято в честь Федьковича із святом „Просвіти“.

Місяць грудень „Просвіти“ й Федьковичеві!

У Львові в місяці жовтні 1934 р.

Товариство „Просвіта“, Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, „Рідна Школа“, „Союз Українок“, Т-во письменників і журналістів, „Учительська Громада“, Взаїмна Поміч Українського Вчителства, Ревізійний Союз Українських Кооператив, Т-во „Сільський Господар“, Товариство „Боян“, Музичне Т-во ім. Лисенка, Акад. хор „Бандурист“, Українське співацьке Т-во „Сурма“, Товариство „Відродження“.

Діловий Комітет

Др. Іван Брик — голова, Др. Василь Сімович — заст. голови, Микола Дужий — секретар, посол Зеновій Пеленський, др. Іван Німчук, ред. Роман Купчинський, дир. Іван Охримович, інсп. Петро Петрик — члени.

— о —

РІЛЬНИЧО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В ШИБАЛІНІ, П. БЕРЕЖАНИ.

Рільничо-господарська школа в Шибаліні це українська хліборобська школа заснована в листопаді 1933 р. (рескрипт Кураторії Л. Ш. О. Ч-Ш 25976/33.).

Наука в цій школі триває два роки, а починається 5. листопада кожного року.

Метою школи є: А) дати сільській молоді підставу хліборобського знання та загальної освіти, Б) виховати її на примірних, свідомих свого завдання громадян.

Програма: I) предмети, що їх учаться хлопці і дівчата разом; а) загальнообразуючі — релігія, рахунки, історія, географія, природа, гігієна, б) фахові — рільництво, годівля, городництво, садівництво, бжільництво, кооперація; II) предмети окремо для хлопців: сільське будівництво і майстерка для власного ужитку; III) предмети окремо для дівчат: домашнє господарство (варення, печення і т. д.), шиття, крій, та ручні роботи.

Одні й другі переходять практику в споживчій та кредитовій кооперативі і в молочарні.

Навчання відбувається в класі, в господарстві і в робітнях. Денно є занятя 7 до 8 годин, а з цього 1/3 часу в класі, а 2/3 в практичних заняттях (годовля, господарство, поле, город, сад, пасіка, а окремо хлопці в столярській варстаті, а дівчата в кухні, в кравецькій робітні).

Виховання молоді є рівнож важною метою школи. Шкільна молодь є згуртована в „Освітнім Гуртку“, де зосереджується товариське життя молоді. Реферати, дискусійні гутірки, забави, імпрези, прогульки, спорт, — це головні виховні засоби школи.

Для доповнення формування і виховання є добре вивінувана бібліотека та часописи.

Умовини прийняття: Приймається сільську молодь хлопців і дівчат у віці від 14 до 19 років, що покінчили найменше сільську школу. Кандидати вносять подання на прийняття до Управи рільничо-господарської Школи в Шибаліні, пошта Бережани (Brzeżany) і до подання долучують: а) жителіс написаний кандидатом власноручно, б) метрику уродження, або метрикальний випис, в) шкільне свідоцтво (кандидати, що не мають свідоцтва, здають вступний іспит), г) зобов'язання родичів, що будуть правильно платити. Подання вносити до 15 жовтня.

Кандидатів, що їх прийметься, Управа школи про це повідомить, найдалше до 20 жовтня, а непринятим відішле їх документи.

Кошти науки: Вписове одноразово 5 зл. (пять) платних по прийняттю, оплата за науку, харч і мешкання разом місячно 28 зл. (двадцять і вісім зл.) платних що місяця згори.

Родичі тих кандидатів, що не можуть платити цієї оплати, повинні постаратися у місцевих, або повітових установах о підмогу (стипендію) на кошт науки, або постаратися, щоби їх село вислало спільним коштом.

Зі собою треба привезти: постіль (коц, 2—3 простирала, подушку), найменше три зміни білля, сильне убрання до щоденних занять і на свято, добре взуття (найкраще чоботи), 2—3 ручники і т. п.

Харчуються усі разом в школі, а мешкання дістають в окремих сільських хатах по 4—5 осіб. Харчування та мешкання є під постійним доглядом та опікою школи.

Стація і почта є в місті Бережанах, 6 км. від села Шибалина.

При поданнях та запитах треба долучити поштовий значок на відповідь.

Ті, що покінчать рільничо-госп. школу, зможуть краще повести свої господарства, та збільшити доходи, створити собі нові варстати праці навіть на малім клаптику землі в будь яких хліборобських ділянках (пр. годівля, городництво, садівництво, годівля насін'я і т. п.), знайдуть заняття в наших культурно-освітніх та економічних установах на селі або в районі, зможуть теж вступити до фахових шкіл вищого ступня.

Управа Школи.

СВЯТО 25-ЛІТТЯ ГІМНАЗІЇ „РІДНОЇ ШКОЛИ“ І ФІЛІЇ ТОВАРИСТВА „УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА“ В РОГАТИНІ.

В суботу, 29 вересня 1934, обходила рогатинська суспільність 25-ліття існування гімназії „Рідної Школи“, а учительський збір цієї гімназії 25-ліття заснування Філії Т-ва „Учительська Громада“ в Рогатині.

Це небуденне свято стягнуло до Рогатина велику масу інтелігенції з різних закутин цілого краю, колишніх учнів і вчителів цієї гімназії, що нині вже на різних становищах, кільканацять осіб ізпоміж духовенства та вчителства Рогатинщини; явились представники місцевих товариств та організацій, а зпоза місцевих голова „Рідної Школи“ проф. Галушинський і голова В. П. У. В. т. Лилик. У святі взяла також участь місцева Мала Семінарія та народна школа, що є також власністю „Рідної Школи“. На свято прибув делегат Кураторії Л. Ш. О., візитатор Герстман, а на академію явились місцевий староста, директор польської гімназії і посадник міста.

Обходів: сприяла незвичайно гарна погода. На Свято зложились така програма: богослуження і панахида за померших; посвячення прапора й дефіляда перед ним; відслонення пропам'ятних таблиць, академія і комерс.

По панахиді, до якої стануло кільканацять священиків, відбулося під церквою посвячення прапора, дуже гарно виконаного заходами Комітету батьків. Товариш Петро Бігус по глибоко обдуманій і гарно виголошеній промові, передав цей прапор від імени Комітету батьків для учнів на руки директора школи п. Бачинського, а цей знов вручив хорунжому, назначеному зпоміж учнів. Опісля відбулася дефіляда перед прапором, комітетом батьків та збірними гістьми. Мило було глядіти, як під такт читальної оркестри маширували чвірками малі 7-літні школярі народної школи, потім старші учні гімназії і Малої Семінарії, а вкінці колишні учні та інші учасники, що прибули на цю врочистість. — На академії (з деяких поважних причин) не було жадних вітальних промов, тому представник ВПУВ, подібно як інші делегати, зложив побажання на письмі на руки Комітету Свята і на 25-ліття гімназії, й на 25-ліття Філії Т-ва „Учительська Громада“.

Перед академією відбулося відслонення трьох пропам'ятних таблиць заслужених діячів для розвитку рогатинської гімназії. При цьому відслоненні виголосив річеву та обдуману промову, голова повітового Кружка Р. Ш. в Рогатині, о. декан Щербанюк Іван, який з великим піетизмом віддав шану всім діячам, виписаним на таблицях після їх заслуг.

Академія відбулася в полудне під голим небом на майдані гімназії. Виголошено два реферати: директор Бачинський про розвиток і життя гімназії за 25 літ і проф. Каменецький про діяльність Філії Товариства „Учительська Громада“ в Рогатині. Крім цього зложилися на цілість академії виступи читальняної духової оркестри, хору учнів гімназії, хору учнів народної школи, селянського хору з Пукова та три деклямації. Вечером відбувся комерс, а рівночасно в другій кімнаті забава для гімназійної молоді. На комерсі обмежено промови. Промовляли тільки колишні: директор, професор і учень рогатинської гімназії. На загал Свято пройшло вдатно, тільки вдаряв ув очі брак селянства і міщанства та представників із інших міст.

А треба згадати, що Ювілейне Свято рогатинської гімназії має значення для цілого краю. В дев'яťсотних роках розгорілась у нас була полемічна боротьба між нашими найкращими тоді інтелектами за „гасло“ — театр чи гімназія, або взагалі приватні школи. Покійний редактор „Діла“ Ол. Борковський, як колишній довголітній директор дрогобицької гімназії, доказував численими цифрами, кільки коштує вдержання одної повної гімназії та й переконував усіх і вся, що ми не є і не будемо в спроможі втримати хоча б одну таку приватну школу. Та життя заперечило цій теорії.

Перша Рогатинщина переборола цей пересуд, основуючи в себе приватну гімназію, а навіть у короткім часі вибудувала для неї гарний будинок. За її прикладом пішла Яворівщина, Городенщина, Чортківщина, Копичинеччина та багато інших повітових міст. Що більше, опісля ми поважилися оснувати навіть дві високі школи, і були б із певністю їх удержували, якщо б було не наступило їх припинення.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Висота членської вкладки в місяці листопаді ц. р. — Дирекція подає до відома всім членам та Управам Відділів, що членська вкладка в місяці листопаді ц. р. для звичайних і надзвичайних членів виносить 3.50 зол.

Про справну техніку вплачування членських вкладок. — Членів Товариства, що купують складанки П.К.О. на пошті, прохаємо виповняти добре не тільки число наших членів (Чековеkonto в П.К.О. Варшава — 144.550, або чековеkonto в Відділі П.К.О. Львів—500.956), але також ім'я власника цього конта, а саме Товариство Взаїмна Поміч Українського Вчителства, бо через помилкове виповнення імени власника конта тратить член або цілу вплачену вкладку, або 50 сот. за перекентування з конта на конто, за що П.К.О. числить собі 50 сот., а нам передає решту вплаченої квоти.

Оповістка. — Виконуючи ухвалу Загального Збору з дня 19 червня ц. р. в справі реалізації помочі в здобутті „варстатів праці“ для членів безробітних і дітей членів Т-ва ВПУВ., виготовляє Головна Управа потрібний статистичний матеріал, що використовує його при творенні порадні для підшукування місць вишколу й фахової практики для дітей членів, а з-окрема також для допомогової акції на ту ціль із хвилию, як Т-во буде в посіданні потрібних капіталів у поширенім Допомоговім Фонді. З уваги на вище сказане звольте усі члени прислати нам докладні відповідні на питання в приложеному квестіорі.

До всіх Управ Відділів В.П.У.В. в справі засилування працями „Методики і шкільної практики“.—Щоб зробити з „Методики і шкільної практики“ вільну й доступну педагогічну трибуну, де кожний член міг би свобідно висказатися та обмінятися своїми поглядами на питання шоденної праці в школі, а до того черпати з неї необхідні поради й указівки до тієї праці, прохає Дирекція всі Управи Відділів В.П.У.В. позначувати в себе спеціальних кореспондентів і співробітників для „Методики і шкільної практики“. Їх обо-

в'язки будуть такі: 1. прислати Редакції наших видавництв (спеціально „Методики й шкільної практики“) готові статті на дидактичні, методичні та інші теми шкільної праці; 2. подавати Редакції видавництв повні звідо-млення з цікавіших районних конференцій, головню ж із гарно переведе-них зразкових лекцій або цікавіших доповідей на педагогічно-виховні теми; 3. подавати Редакції видавництв свої позитивні завваги, які саме питання шкільної праці треба б порушувати на сторінках „Методики і шкільної практики“.

Обіжник в справі ощаднестевої акції членів. — Покликуючись на ухва-лу Загального Збору В.П.У.В. з 19 червня ц. р. Дирекція взиває всі Управи Відділів В.П.У.В. вставити ощаднестеву акцію членів у програму нарад чер-гових сходин своїх Відділів та розв'язати це питання позитивно по думці згаданої ухвали.

Обіжник Дирекції В.П.У.В.—Подається до відома членів, що ухвалою Загального Збору з дня 19 червня 1934 р. встановлено членську вкладку в такій висоті: 1) Для звичайних і надзвичайних членів по 3.50 зол. у мі-сяць; окремо до цього 13-та вкладка 1. —зол. на „Фонд посмертних до-помог“ у грудні і надзвичайні доплати на „Фонд посмертних допомог“ у кожному випадку потреби, оповіщеним Дирекцією Т-ва згідно з постано-вами правильного „Фонду посмертних допомог“.

Членська вкладка для спомагаючих членів виносить по 0.50 зол. у місяць із тим, що вони діставатимуть видавництва Т-ва тільки на замо-влення за зложенням передплати найменше в кварталних ратах, яка буде їм числена в висоті власних коштів Т-ва, а саме: „Учительське Слово“ й „Шлях виховання й навчання“ по 6 зол. річно. Спомагаючі члени будуть оплачувати кошти пересилки з провідними органами Т-ва.

Спомагаючим членом може бути кожна особа зпоміж симпатиків Т-ва, яку приймає Головна Управа.

Перехід із категорії спомагаючих членів до категорії звичайних або надзвичайних членів може наступити на правах зовсім нового членства.

Вписове є однакове для всіх категорій членів (4.50 зол.). Хто перестав бути членом, той може бути за ухвалою Головної Управи наново прийнятий, але всі попередній членством придбані права може такий член зберегти тільки тоді, коли впродовж року доповнить усі вкладки й додатки до вкла-док за час, у якому не був членом Т-ва і зложить відсотки проволоки в за-конно обов'язуючій висоті від повної залеглої квоти за весь час від остан-ньої влати.

Якщо член не може виповнити вимоги про сплату залеглостей, то вільно йому вписатися в члени наново з одночасним вплаченням вписового в висоті 4.50 зол.

Втім випадку його родина, або особа, ним призначена, дістане по його смерті допомогу в висоті квот, рівних усім вплатам його членських вкладок і додатків до вкладок, внесених ним до каси Т-ва за час від дати його поновного прийняття в члени по день його смерті.

Це обмеження триває 10 літ, числячи від дня останнього поновного прийняття в члени. По упливі 10 літ відновленого й далі вже безперерив-ного членства, відзискає такий член право до посмертної допомоги в пов-ній висоті.

Висота членської вкладки в місяцях серпні й вересні ц. р. — Нав'я-зуючи до ухвали цього річного Загального Збору про висоту членської вкладки та беручи на увагу, що до 15 серпня ц. р. було вже 12 випадків смерті членів Т-ва, розписала Дирекція, згідно з правильником „Фонду по-смертних допомог“, додаткову вкладку по 1 зол. до цього фонду на місяці серпень—вересень ц. р. Отже членська вкладка в тих двох місяцях виносила по 4.50 зол. на кожного звичайного й надзвичайного члена.

Хто вплатив у місяці серпні ц. р. тільки 3.50 зол. титулом членської вкладки, повинен у місяці листопаді ц. р. доплатити додатково 1-го зол. на запас посмертного фонду.

Дирекція звертає увагу, що згідно з ухвалою Загального Збору з 19 червня ц. р. членська вкладка у висоті 3.50 зол. місячно обов'язує від 1 липня ц. р. Хто з членів вплатив у липні тільки 3 зол., повинен у листопаді ц. р. доплатити ще додатково 0.50 зол.

Управи Відділів звернуть пильну увагу на точне виконання цього Обіжника.

Обіжник Дирекції в справі вплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВПУВ. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить пересилати кожного місяця кожночасно. Обраховування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно зо сумою, поданою в виказах.

Члени, що залягають у членських вкладках більшими квотами, обов'язані зложити наперед письмненну заяву, що залеглі членські вкладки вплатять ратами на протязі кількох місяців, або, що вступають в члени наново на правах, передбачених § 19 „Правильника Фонду посмертних допомог“ і біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

ОГОЛОШЕННЯ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ КАСИ“.

Ухвала Загального Збору установи зобов'язує всіх членів тоїж установи, — навіть тих, що з ухвалою не погоджуються.

Була в р. 1930 ухвала Загального Збору В.П.У.В., що В.П.У.В. має дати почини до заснування кредитової кооперативи українського вчительства, а членами тої кооперативи будуть обов'язково всі члени В.П.У.В. На всіх членів В.П.У.В. наложено обов'язок складати через 5 літ, починаючи від 1 липня 1930, по 1 зол. місячно на призбирання потрібного для кооперативи капіталу. Цей капітал має бути зарахований в першу чергу на вписове й уділи, решта на дрібну ощадність майбутніх членів. Коли з днем 1 вересня 1931 р. уведена була в життя кредитова установа українського вчителства, „Учительська Каса“, передала їй В.П.У.В. весь зібраний для неї капітал. **Законною власникою цього капіталу була спершу лише В.П.У.В.** В міру, як члени В.П.У.В. стали зголошувати своє приступлення до Учительської Каси, вилучувано із загальної суми капіталу припадаючі на них квоти та вписувано їх як їхню особисту власність на вписове й уділи, а надвижку, коли яка була, або на дрібну опроцентовану ощадність, або — менші як 10 зол. квоти — в окремий рахунок. Тото „вилучування“ не перевелося ще й дотепер, бо деяким членам здається, що реасумція ухвали з р. 1930 ухвалою з р. 1932 звільняє їх від обов'язку належати до Учительської Каси. А тимчасом ухвала з р. 1932 звільняє членів В.П.У.В. лише від примусового вкладання по 1 зол. місячно до Учительської Каси на дрібну ощадність.

Тому, щоби врешті по 3-ох роках дійти до усталення рахунку з перебраного від В.П.У.В. капіталу **заявляємо й оголошуємо:**

I. До дня 15 грудня 1934 приймаємо ще зголошення приступлення до Учительської Каси тих членів В.П.У.В., які в рр. 1930—1932 платили по 1 зол. місячно на вписове й уділ в Учительській Касі. По підписанні заяви приступлення, квота вплачена на уділ стане особистою власністю члена. Уділ може бути виповіджений і в приписанім речинці відобраний. Квота, яка лишається по покритті вписового й уділу, може бути звернена членові без заявлення приступлення.

II. Вписове й уділ тих членів В.П.У.В., які до дня 15 грудня 1934 р. не підпишуть заяви приступлення, залишаться разнавсе власністю В.П.У.В. і будуть вписані на уділи В.П.У.В. як правової особи.

Дирекція Учительської Каси.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходи́ни.

Коломия. — Ширші сходи́ни членів коломийського Відділу В. П. У. В. відбудуться дня 4 листопада 1934 р. в год. 10-й, в „Народнім Домі“ в Коломійі з таким порядком нарад: 1. Відкриття сходи́н. 2. Відчитання протоколу з останніх сходи́н. 3. Реферат на тему: „Плян виховання в народній школі“ (дальше) реф. тов. Бійовський. 4. Звідомлення зо зложених вкладок (тов. Микитюк). 5. „Як зібрати та розложити мовний матеріял для I-ої й II-ої класи“ — реф. тов. Михалевський. 6. Про „Учительську Касу“ (тов. Косар). 7. Вілені внески.

Львів. — Ширші сходи́ни членів львівського Відділу В. П. У. В. відбудуться дня 8 листопада ц. р. в 10-й годині ранку в домівці Товариства ві Львові при вул. Якуба Стшеме 11, по такій програмі нарад: 1. Відчитання протоколу з останніх сходи́н. 2. Про навчання української граматики й ортографії в народніх школах. 3. Зразкова лекція української мови разом із граматикою й ортографією в II-й класі 1-о або 2-о класової школи. 4) Дещо з наших організаційних і професійних справ.

Окремих запрошень Управа Відділу не висилає і тим шляхом запрошує всіх членів явитися чисельно на сходи́нах.

Рава Руська. — Ширші сходи́ни членів равського Відділу В. П. У. В. відбудуться дня 21 листопада в Раві Руській, в год. 10-й, в домівці „Української Бесіди“. На порядку нарад, крім обговорення біжучих справ, будуть відчити: 1) про реалізацію нових програмів навчання; 2) про українсько-польський словник до науки природи; 3) про дрібну ощадність; 4) внески й запити.

Тернопіль. — Сходи́ни членів Відділу В. П. У. В. відбудуться в домівці Т-ва „Мішанське Брацтво“ дня 8 листопада 1934 р. в 10-й годині ранку, з таким порядком нарад: 1) Відкриття сходи́н і відчитання протоколу з останніх сходи́н. 2) Реферат т. С. Пастушенка: „Громадянсько-державне виховання в програмі „Арифметика й геометрія“. 3) Реферат т. О. Ременюка: „Про середники до розбудження замилювання в молоді до природи, ремесла, промислу і торгівлі“. 4) Дискусія в справі засилювання працями „Методики і шкільної практики“ для створення трибуни до черпання порад і вказівок до тієї праці“. 5) Зібраня виповнених квестіонарів до оповістки в „Учит. Слові“ на жовтень 1934. 6) Евентуальне доповнення порядку нарад. 7) Внесення і запити.

б) Відбули збори і сходи́ни.

Бібрка. — Товариські сходи́ни членів бобрецького Відділу В. П. У. В. відбулися в Ходорові дня 23 вересня ц. р. в домівці Українбанку по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останніх товариських сходи́н. 3. Звідомлення з Загального Збору членів В. П. У. В. ві Львові 18 і 19 червня ц. р. 4. Ощадниста акція в Відділах. 5. Біжучі організаційні справи (чергові сходи́ни, залеглі членські вкладки). 6. Внесення й запити.

Нараду відкрив голова т. Кулинич, а протокол вів т. Кузьмак. Про наради й ухвали останнього Загального Збору В. П. У. В. ві Львові в днях 18 й 19 червня ц. р. подав коротке звідомлення голова т. Кулинич. В дискусії над ощаднистою акцією в Відділах запала ухвала, що, оставляючи членам вільну руку, заохочує їх до поширювання ощаднистої ідеї та реалізації її в межах власної організації. Основнішу дискусію перевели члени над засобами приєднування членів до Товариства та методами поглиблення його праці. — Між іншими ухвалено на чергових товариських

сходинах вислухати доповідь т. Макітри про „Правописні й словесні справи” й т. Гошовського „Інтелігенція — її завдання й промахи”.

Золочів. — Товариські сходи членів золочівського Відділу ВПУВ відбулися дня 27 вересня ц. р. в домівці народної школи „Рідної Школи” ім. М. Шашкевича по такій програмі нарад: 1. Відкриття наради. 2. Відчитання протоколу з останніх товариських сходин. 3. Доповідь на тему „Стан сучасного українського правопису”. 4. Звідомлення з останнього Загального Збору В. П. У. В. ві Львові в днях 18 й 19 червня ц. р. 5. Організаційні справи („Учительська Каса”, бібліотека Відділу В. П. У. В., членські виказки). 6. Біжучі справи й внесення.

Крім членів золочівського Відділу В. П. У. В. взяли в нараді участь запрошені гості — представники місцевого Огніска З. Н. Р. шкільний інспектор і члени учительського збору місцевої гімназії „Рідної Школи”.

Нараду відкрив голова Відділу т. Семчишин. По привітанні привітних членів, з-окрема запрошених гостей, та відчитанні протоколу, виголосив проф. Логінський Остап доповідь на тему „Стан сучасного українського правопису”. Доповідач вияснив основні найновіші з’явища українського правопису, станувши на становищі, що школа не може послуговуватися старим правописом ізперед 20 літ. Дискусія була дуже оживлена; забирали в ній голос не тільки члени, але й також гості, між ними й державний шкільний інспектор. Всі промовці погодилися з поглядами доповідача, заявляючись за викорінювання у школі всіх перестарілих останків у новочасному українському правописі та безпроводочним переходом до найновішого правопису*).

Довша дискусія відбулася над питанням підтримки „Учительської Каси” у Львові. В цій справі ухвалили члени резолюцію, що „належить доповнити в „Учительській Касі” другий уділ, хто ще його не має”. Неменше поважна дискусія відбулася над такими організаційними справами, як місцева бібліотека Відділу, літературна позичка одній товаришці, членські допомоги та виказки.

При внесеннях запала постанова, що Управа Відділу влаштує з нагоди найближчого Різдва Христового спільно з організованим громадянством Золочівщини „ялинку”.

З Селотвини. — В дні 22 вересня 1934 відбув голова ВПУВ т. Лилик люстрацію Відділу ВПУВ в Селотвині в привіт членів Управи Відділу. Селотвинський Відділ молоденький; — перед двома роками відділився він від богородчанського Відділу з огляду на дуже трудну комунікацію, та розвів досить рухливе життя.

Ціле діловодство Відділу провадять назначені члени Управи незвичайно точно й солідно; завели вони аж сім ділових книг, а саме: 1. книгу протоколів Загальних Зборів і засідань Управи. 2. Книгу (реєстр) членів. 3. Книгу касову. 4. Книгу рахунку членських вкладок, 5. Книгу касову допомогового фонду. 6. Книгу рахунку підмог членам. 7. Книгу інвентаря Відділу. Членів числить Відділ 26, у тім 9 чоловіків і 17 жінок, усі в чинній службі та всі вирівнали членські вкладки по останній місяць.

Останній Загальний Збір відбувся дня 15 лютого 1934. Від цього часу відбула Управа 6 засідань та 3 сходи членів. Відділ придбав показний допомоговий фонд у квоті 1237.47 зол.; із нього користають члени в негайних потребах.

По люстрації відбулися членські сходи; на них т. Феданко Т., як делегат, зложив звідомлення з перебігу цього річного Загального Збору

*) По скінченій дискусії над доповіддю проф. Логінського про „Стан сучасного українського правопису” запрошені гості вийшли, а дальші наради відбувалися вже в привіт самих тільки членів Відділу.

Матірного Товариства ві Львові, що відбувся в днях 18 й 19 червня ц. р. Опісля голова т. Лилик поінформував зібраних членів про стан Матірного Товариства, про напрямні праці Головної Управи, Президії й Дирекції та про заміри і ціллі праці на найближче майбутнє. На запити приввних давав т. голова вияснення на місці, а деякі бажання членів (як нові легітимації та інше) обіцяв передати Головній Управі й Дирекції до поалагодження.

НЕКРОЛОГІ.

Іван Білінський — вродився в селі Мохнатім, Турчанського повіту. До гімназії ходив у Самборі, вчительську семінарію кінчив у Львові. Ві Львові познайомився з Іваном Франком і те знайомство не остало без впливу на світогляд і пізнішу активність Покійника.

На першу вчительську посаду прийшов до Плава в Скільськім повіті і вже в кілька місяців по приході заложив тут читальню „Просвіти“, першу в Верховині. По році перенесли його до Тухольки, де вчителював один рік. У 1888 році перейшов пок. т. Іван Білінський на вчителя до Пчан у Жидачівщині.

Жидачівський повіт був тоді один із найбільше відсталих і закапаних. Покійний розпочав боротьбу з коршмою, темнотою й капациною, та став зразу просвітним, а згодом і формально признаним політичним організатором повіту. Всі українські товариства й установи в Жидачеві й багато в повіті повстали за його почином або при його співпраці, а зчаста і матеріальній допомозі.

1 листопада 1918 року перебрав Покійний владу в Жидачеві і через ряд місяців виконував обов'язки повітового комісаря.

По пересуванні воєнного фронту прийшлося Покійному зазнати багато прикростей. Усе те сильно підірвало його здоров'я й енергію, та не ослабило живого й усе активного зацікавлення громадськими справами.

Покійний належав до засновників жидачівського Відділу В. П. У. В., був його першим головою і проводив йому з малими перервами до 1914 р., а до останньої хвили був членом його Управи. Хоч був емеритом, приймав живу участь у працях організації, бував на Зборах Відділу та Матірного Т-ва ві Львові. Цікавився він також усіми проявами політичного життя, зазідав довгі літа в політичному комітеті національно-демократичної партії в повіті і в Краєвому Комітеті цієї партії ві Львові.

В 1925 році перейшов Покійний на емеритуру. Мешкав дальше в Пчанах і займався господарством. Останніми роками щораз більше занепадав на здоров'я. Помер 1 жовтня ц. р. в 72 році життя і залишив жінку, 4 дорослих синів і доньку. Дітям усім дав змогу добути вищу освіту.

У похоронах дня 2 жовтня 1934 взяли участь громадяни Жидачева з духовою орхестрою. Делегати Відділу ВПУВ зложили вінці від Відділу й від товариств Жидачева. На вічний спокій відвело Небіщика сімох священиків, а прощальні промови виголосили о. Головкевич і Др. Юрків.

Дру

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

ОРГАН
ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ
Українського Вчителства

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ — ЧЛЕНИ ОТРИМУЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

Чекове конто в П. К. О. Варшава — 144.550.
Чекове конто в П. К. О. Відділ Львів — 500.956.

Адреса Редакції й Адміністрації: Lwów, ul. Jakóba Strzemię, 11/II.
Телефон: 4-59.

Членська вкладка в місяці грудні ц. р. виносить 4.50 зол.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОПАГАНДА.

ПЕРЕД ЧЕРГОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ ДЕЛЕГАТИВ ВІДДІЛІВ В. П. У. В.

Дня 11 січня 1935 року з'їдуться знов делегати наших Відділів на чергову конференцію в Львові.

Що спонукало провід організації скликати цю конференцію?

Поточне життя заставляє нас розв'язати практично деякі організаційні завдання, підготовлювані в останніх двох роках теоретично, а сконкретизовані на останньому Загальному Зборі резолюційно. До таких завдань належать: 1. Практичне здійснення ідеї „варстатів праці“, 2. Придбання власної лічничкої домівки в Черчі. Вага розв'язки цих двох завдань ставить перед нами на черзі організаційних праць оживлення життя в наших Відділах, об'єднання поглядів і тактики.

1. Практичне здійснення ідеї „варстатів праці“. — Останній Загальний Збір указав Головній Управі конкретний шлях праці в цій ділянці в такому ухваленому внесенні:

„Загальний Збір ухвалює ввести від 1 липня ц. р. в Товаристві поширений допомоговий фонд, що крім дотеперішнього заспокоювання допомогових потреб членів і вдів та сиріт по членах, буде також служити на видавання зворотних допомоги передчасно зредукованим у службі членам Товариства й фахово підготованим дітям — у першій мірі незасібних — членів Товариства на основування варстатів праці.”

Загальний Збір уповажнює Головну Управу переливати до цього допомогового фонду крім дотеперішніх 25 гр. ще по 50 гр. у місяць від кожної членської вкладки й поручає Головній Управі виготовити докладний правильник ділання поширеного допомогового фонду.”

Праця Головної Управи над виконанням цієї ухвали Загального Збору розвинулася в двох напрямках: а) популяризації поши-

реного допомогового фонду на сторінках „Учительського Слова” та б) опрацювання правильника поширеного допомогового фонду. — З метою спопуляризування поширеного допомогового фонду помістила Редакція „Учительського Слова” три статті: „По Загальному Зборі В. П. У. В.” (ч. 7, вересень, ст. 186—188), „На шляху до здійснювання позиточної ідеї” (ч. 8, жовтень, ст. 217—220) і „За клич пляново-організованої праці” (ч. 9, листопад, ст. 237—241). Сама ж Головна Управа на своєму засіданні в днях 1—2 листопада ц. р. прийняла проект Правильника „поширеного допомогового фонду” й подасть його на розгляд Конференції Делегатів Відділів В. П. У. В. дня 11 січня 1935 року.

Провід Товариства сподівається, що Управи Відділів В.П.У.В. зацікавляться живо цим актуальним організаційним питанням. Вони скличуть певно в грудні товариські сходини членів, познайомлять їх із змістом названих вище статей та дадуть відповідні вказівки своїм делегатам на січневу конференцію.

2. Придбання вчительської лічничої домівки в Черчі. — Пригадуємо, що цьогорічний Загальний Збір передав Головній Управі до розгляду й предложення зо своєю опінією черговому Загальному Зборові на обміркування таке внесення т. М. Водноса й товаришів: „.....щоб Товариство закупило плочу в живці Черчі й побудувало дім для членів, що потребують там лікуватися. Внескодавці пропонують добути потрібні гроші з продажі реальности Тов-а в Мушині й з отворення окремого будівельного фонду”.

Головна Управа, розглянувши це питання на одному зо своїх засідань, упросила одного члена Товариства, щоб вистудіював живець Черче на місці та з'ясував свій погляд на доцільність або недоцільність придбати власну лічничу домівку вчительства в Черчі. Про свої завваження про Черче поінформував цей член Головну Управу на засіданні в днях 1—2 листопада ц. р. та дав окрему ще статтю в нинішньому випуску „Учительського Слова”, щоб і ширший загаль членів міг ознайомитись із цим питанням. Як бачимо з цієї статті, то наш Гість із Черча поставився зовсім позитивно до справи придбання вчительської домівки в Черчі.

Щоб почути безпосередній голос умандатованих представників членів про це питання, постановила Головна Управа подати справу вчительської лічничої домівки на розгляд січневої конференції делегатів і запросила т. Бігуса Петра (фактичного ініціатора живця Черча) з окремою доповіддю на конференцію.

Думаємо, що й цієї справи не занедбають наші Відділи та розглянуть її на товариських сходинах у грудні ц. р. Задля орієнтації в дискусії на сходинах радимо ознайомити слухачів із статтею Гостя з Черча та змістом доповіді Бігуса Петра на товариських сходинах у Рогатині в дні 21 жовтня ц. р.

3. Зміцнення організації й об'єднання тактики. — Розуміється, що реалізація з'ясованих тільки що організаційних завдань вимагатиме від загалу членів насилення духової енергії та деяких матеріальних жертв. Це може статися тільки при зміц-

ненні й поглибленні нашої організації, при встановленні одної напрямної думання й праці в цілому Товаристві (так у центрі, як і в наших клітинах).

По цьому питанні виступить Головна Управа з окремою доповіддю на конференції. Але незалежно від цього провід Товариства сподівається, що й наші Відділи зацікавляться питанням зміцнення організації, обговорять його в себе на грудневих товариських сходах, а їх делегати поділяться своїми завваженнями й поглядами на цю справу з Головною Управою на січневій нашій конференції.

ЗА АКТИВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ-ЕМЕРИТІВ.

(Думки на часі).

Минулого року появилася була статейка в „Учительському Слові” за жовтень із закликом до товаришів-емеритів, щоб брали дальше активну участь у житті нашої організації. Нині хотів би я поставити до товаришів-емеритів більше вимог, бажав би більше праці не лише в учительській організації, але рівнож і в організаціях-товариствах. А спонукує мене до цього обставина, що з кожним місяцем, із кожним тижнем число товаришів-емеритів пропорціонально — нерозмірно зростає.

Маю на думці читальні і філії „Просвіти”, кружки „Рідної Школи”, „Сільського Господаря”, нашу кредитову й споживчу кооперацію та спортивно-руханкові організації нашої молоді. Ті всі організації-товариства з малими виїмками животіють-кульгають задля браку людей, що всеціло могли б посвятитися — не кажу нараз усім, але бодай одній-двом установам у якомусь повіті. Наші товариші-емерити, засвоївши та перейшовши життєву карність і систематику в школі, могли б її перенести на ґрунт наших товариств і там своєю солідністю впливати на інших, звичайно молодших членів українських установ.

Нинішня шкільна влада вимагає від кожного вчителя солідної праці не тільки в школі, але також і поза школою і після того навіть оцінює та кваліфікує вчителя. Не менше, як не більше вимог має до нас і наша українська суспільність, особливо українська преса, що раз-у-раз бідка-нарікає, що вчительство що-раз більше відхиляється від праці в наших установах, що-раз меншу бере участь у громадянському житті. Та хто зпоза кругів учительства бодай поверховно приглянеться мозольній учительській праці в школі й застановиться над його правним положенням, цей не буде ставити великих вимог до товариша вчителя в активній службі. Бо мусимо признати всі, що як порівняємо нинішню працю вчителя в школі з працею тих, що ще нас учили, то випаде різниця, якій не хочу шукати міри. І наше в чинній службі вчительство може незаслужено, може несвідомо з боку суспільности збирає повільно невдоволені та нарікань. За те товариші-емерити мають

можливість усе те надолужити, відробити й тимсамим відзискать добру славу й заслужене признання в своїй суспільности.

Маючи яке-такє, бодай найменше життєве забезпечення, в часі кризи й матеріальної скрути нашої так званої незалежної інтелігенції, що також бореться за шматок хліба, повинні товариші-емерити посвятитися якомусь місцевому чи повітовому товариству, ще їм найбільше припаде до вподоби, чи то в ділянці освітньо-культурній, чи економічно-кооперативній. Знаючи життєдіяльність українських товариств, особливо на провінції, де посвячують свою працю одиниці, а інші члени виділів, надзірних рад або навіть дирекцій тільки маркують свою участь, знаю, що ті товариства розвиваються так довго, як довго в даній місцевості перебуває активна одиниця. А годі вимагати посвяти, довшої сталої праці для якогось товариства від осіб, що рівночасно працюють на шматок хліба для своєї рідні. Знов-же без систематичної праці товариство нидіє і, якщо не має за-що втримувати платного урядовця, то й падає. Тут мали б гарне поле до попису товариші-емерити. А з цього вийшла б чимала користь.

Передовсім емерит мав би де забити аж надто довільний час, „розрухав би” якесь товариство, набрав би пошани, поваги, а навів став би авторитетом у своїому оточенні, мав би змогу вишколити в громадській праці молодше покоління, а вкінці заслужив би собі на загальну оцінку громадянина-суспільника, що без нього не обійдеться найменша і найважливіша справа в даному повіті. — Що так воно є й буде завжди, можна вказати вже тепер на кількох наших товаришів-емеритів, що їх голос у їх місцевості, або навіть у повіті часто в усім переважає.

Та може дехто з читачів докорить мені, чому я не „займаю” емеритів із інших шарів нашого громадянства, але „вчепився” тільки емеритів-учителів. Відповідаю коротко. Якщо глянемо довкруги, то емеритів із іншого звання майже немає в нинішню пору, а якщо деякі є, то вони мало підходять до організаційної праці. Зате емеритів-учителів досить багато, й вони постійно перебувають. До того я сам, як учитель-емерит, їм найближчий та найкомпетентніший „запросити” їх до громадянської співпраці.

Іван Лилик.

ПОТРЕБА ВЛАСНОЇ ДОМІВКИ В ЧЕРЧІ.

Останній Загальний Збір нашого Товариства, що відбувся дня 29 червня ц. р. передав внесення кількох внескодавців Головній Управі, щоб придбати в Черчі власну домівку Товариства, на зразок „Оселі” в Ворохті, де члени могли б по приступних і дешевих цінах найти відповідне мешкання та добрий харч на час лікування.

Правду сказавши, Черче, як молоденька лікувальна місцевість, що існує зазедви кілька літ, знана загалові тільки з деякої реклами по часописах, як також і з оповідань тих осіб-гостей, що там лікувалися. Зацікавлений цією справою, я поstarався засяг-

нути інформацій від кількох товаришів та посторонніх осіб, що вже були в Черчі на лікуванні давніше, або щойно цього року вернули відтіля. Майже всі оповідання-інформації були згідні.

Черчанські води та боровини мають незвичайну лікувальну вартість та вплив особливо на різного роду ревматизми, на проводи й органи травлення, як шлунок, кишки, печінки, нирки і т. п.

Мешкання в Черчі досить дорогі та й невідгідні, бо з винятком так званої „палатки“, власности купелевого заведення, що може помістити заледво кілька осіб, та двох більших віль — „Роксоляна“ і „Надія“ — мусять мешкати лікуванці в приватних домах, у тамошніх господарів, де нема відповідних естетичних і гігієнічних вигід та потрібного лікуванцеві спокою й догляду.

От, тому то здається кожна моя інформаційна розмова з товаришем лікуванцем у Черчі кінчилася його апелем: — „Головна Управа ВІУВ. повинна рішуче подбати про це, щоб ми вчителі мали в Черчі свою домівку, тимпаче, що там кожного літа лікуються десятки наших товаришів(ок)“.

Щоб ще більше впевнитися в правдивості всіх тих інформацій, я, по порозумінні з Проводом нашого Товариства, вибрався до Черча в половині вересня ц. р. Не буду розписуватися широко про значення Черча, історію його повстання, розвитку та якості його вод для лікування хорих. Це зробить у свій час більш компетентна й авторитетна особа, що її запросить Головна Управа з доповіддю на ширшу нараду нашого вчителства. Скажу тільки загально, що мої вражіння й завваження вповні згідні з висказами товаришів, що нам таки необхідно придбати свою власну домівку в Черчі.

Передовсім постарався я про поіменний список учителів(ок), що лікувалися в Черчі в останніх двох роках (1933 і 1934). Цифра вийшла 198 осіб товаришів(ок) без їх родин.

Само Черче віддалене від повітового міста Рогатина понад 4 км., а від стації Потік-Черче около 2 км., досить поганенької полевої дсроги. Село положене в долині на розлогих торфовиськах, що саме достарчають цінної боровини. Не має ще воно ні добрих ресторанів, ні склепів, як кліматичні місцевості в горах. Як сказано вище, знаходяться там тільки дві вілли-пансіони, а дві є в будові та невеличка палатка лічничого заведення.

Відповідне місце для домівки на 50—60 осіб усе ще можна найти в довіднім місці і придбати за приступну ціну, поки з часом різні інтересанти та комерсанти не викуплять що цінніше та з бігом розвитку Черча не підібють цін за парцелі.

Чому лічнича місцевість Черче має свою будучність?... Хочу відповісти на це словами директора заведення д. Л. Л., що в розмові зо мною сказав дійсну правду: „До Вашої „Оселі“ в Ворохті чи де інде в гори їдуть люди на відпочинок, для спорту і туристики. Де Черча мусить приїхати кожний, що придбав собі ревматизму, хвороби нирок, або якої іншої недуги“.

Такий високий відсоток наших товаришів(ок) на лікуванні

в Черчі свідчить, що вчительство найбільше западає на ревматизм та інші подібні хвороби. — по причині лихих шкільних домівок і мешкань у невідповідних будинках.

Отже думка товаришів про необхідність своєї домівки в Черчі стає нині актуальною з двох причин: 1) що вже тепер лікується в Черчі велике число наших хорих товаришів(ок), 2) що під сучасну пору можна ще набути парцелю в догіднім місці та невеликим коштом прийти до власної Оселі.

Гість із Черча.

ПРАВИЛЬНИК СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ.

На основі ухвали Загального Збору Т-ва ВПУВ. ві Львові з дня 19 червня 1934 уводить Головна Управа Т-ва ВПУВ. Стипендійний Фонд Т-ва на таких приписах:

I. Організація Фонду.

§ 1. Стипендійним Фондом завідує Головна Управа Т-ва без відрахувань коштів завідування. Рахунки Стипендійного Фонду веде Дирекція Т-ва, як окремий рахунок майна Товариства.

§ 2. Основний капітал Стипендійного Фонду творить Головна Управа від 1 січня 1935 з решти Ювілейного Дару з 1930 р. в квоті 7.006 зол. 88 гр., відсотків і доходів від цієї квоти по кінець 1934 р. та додатку Т-ва з бюджетових заощаджень у висоті, що її ухвалить Головна Управа по зладженні рахункового замкнення майна Т-ва за 1934 рік.

Цей основний капітал буде Т-во доповняти:

а) квотами несплачених і звернених стипендій (§ 12, останній уступ);

б) дальшими виплатами на Ювілейний Дар від цих членів Т-ва, що ще Ювілейного Дару вповні або частинно не виплатили;

в) доходами, передбаченими в §§ 14 і 15 правильника „Фонду помертних допомог” (постанови про перехід несплачених помертних допомог на Стипендійний Фонд);

г) жертвами, записами й субвенціями (§ 4);

г) доходами з видань друкованих праць стипендістів Т-ва (§ 12, уст. 5);

д) датками з бюджетових заощаджень Т-ва в висотах, ухвалюваних Головною Управою.

§ 3. Основного капіталу Стипендійного Фонду не може Головна Управа порушувати. Він повинен бути — по можності — приміщений у нерухомім майні Т-ва.

Постанова Головної Управи Т-ва про приміщення основного капіталу Стипендійного Фонду в нерухомім майні Т-ва буде вписана до книги протоколів Головної Управи Т-ва. В тій постанові треба докладно означити: закупну ціну даної цілої нерухомости, — квоту основного капіталу Стипендійного Фонду, вложену в закупно тої нерухомости, — процентове відношення другої квоти до пер-

шої, — дату, що від неї основний капітал Стипендійного Фонду бере участь у побиранні доходів від тої нерухомости.

В міру росту основного капіталу Стипендійного Фонду з приходів, передбачених у § 2 цього правилника, буде повище назване процентове відношення може навіть і що року змінятися в користь основного капіталу Стипендійного Фонду, тому кожного року перед рахункевим замкненням буде Головна Управа це процентове відношення протоколярно змінити аж до часу, коли основний капітал Стипендійного Фонду стане вповні (100%) власником даної нерухомости (розуміється в значенні внутрішнього рахункового розчислення між поодинокими фондами Т-ва, приміщеними з нерухомім майні Т-ва).

У щорічнім замкненні рахунків Т-ва буде Головна Управа подавати відомості з виконання повищих постанов цього правилника й останню оцінку реальної, продажної вартости кожної окремої нерухомости Т-ва.

§ 4. Дирекція Т-ва буде провадити окрему пропам'ятну „золоту книгу” з назвиськами співфундаторів основного капіталу Стипендійного Фонду, що причиняться до росту цього фонду жертвами, починаючи від квоти 25 зол., — більшими записами й субвенціями та буде вписувати до цьої книги назвиська членів Т-ва, що по них вплинуть посмертні допомоги на основний капітал Стипендійного Фонду (§§ 14 і 15 правилника „Фонду посмертних допомог”).

Також буде Головна Управа щорічно друкувати в своїм звідомленні назвиська жертводавців і висоту виплачених ними квот.

II. Встійнювання стипендійних квот.

§ 5. На виплату стипендій уживе Головна Управа кожного року :

а) всіх цілорічних доходів із відсотків від готівкового щадничого приміщення основного капіталу Стипендійного Фонду за останній минулий календарний рік;

б) всіх цілорічних доходів із приміщення решти цього-ж основного Стипендійного Фонду в нерухомім майні Т-ва також за останній минулий календарний рік;

в) у міру можности також доповнюючої субвенції на стипендійні квоти з частини білянсових надвишок Т-ва за останній діловий рік.

§ 6. Із усіх тут вище вчислених доходів разом устанавляє Головна Управа щорічно підчас першого календарного чвертьроку одну або більше стипендій у доцільно означених квотах і зазначає ца в книзі протоколів.

Стипендії будуть незворотні, виплачувані одноразово або в щомісячних ратах.

III. Призначання стипендій.

§ 7. Стипендії буде признавати Головна Управа протоколярно в III-ім календарнім кварталі на підставі прохань, внесених до Дирекції Т-ва до кінця місяця липня.

Конкурси на вношення прохань за признанням стипендій буде оголошувати Дирекція Т-ва в органі Т-ва підчас II-го календарного кварталу.

§ 8. Зміст конкурсу на стипендії буде такий:

Т-во ВПУВ. (Львів, вул.) оголошує конкурс на однорічні, незворотні стипендії в квотах від зол. до зол., разом на квоту зол. Висота поодиноких стипендій буде залежати від їх призначення. Стипендії будуть виплачені за час від 1 липня ц. р. до кінця червня чергового року.

В першій черзі будуть стипендії признані на поміч у наукових студіях над питаннями виховання й шкільництва, також на студії світових мов та організацій учительства інших народів, щоб підготовити будучих провідників нашої учительської організації до зв'язків із міжнароднім професійним і організаційним учительським і світовим педагогічним рухом.

В другій черзі можуть бути признані стипендії на всякі інші студії.

Петенти можуть мати від скінчених 18 до скінчених 35 років життя, повинні мати покінчену середню школу й бути здорові.

На першім місці будуть ставлені прохання сиріт по членах Т-ва ВПУВ., на другім прохання членів Т-ва ВПУВ., на третім прохання дітей членів Т-ва ВПУВ., на четвертім прохання інших петентів.

Прохання треба вносити до Дирекції Т-ва ВПУВ. в часі до кінця липня ц. р. на друкованих формулярах; на бажання петентів — вишле їм їх Т-во безплатно по долученні ними поштового значка на гр. — Дирекція Т-ва ВПУВ.

§ 9. Зміст прохання з квестіонарем для кандидатів на стипендії буде такий:

ПРОХАННЯ І КВЕСТИОНАР ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА СТИПЕНДІЇ Т-ВА ВПУВ.
(Повнолітні петенти відповідають самі; за неповнолітніх відповідають і підписують квестіонар родичі або правні опікуни).

(Для всіх).

1. Ім'я і прізвище петента:
2. Дата уродження:
3. Імена (й прізвища) родичів та їх звання. (При померших подати рік смерті):
4. Сироти подадуть також ім'я і назвисько правного опікуна й дійсного опікуна:
5. Хто з родичів є (був) членом Т-ва ВПУВ.:
6. Адреса петента(ки):
7. Адреса родичів тепента(ки) (правного опікуна й дійсного опікуна):

8. Маєтковий стан родичів петента(ки) — батька й матери, а саме: висота доходів у місяць, означення нерухомого маєтку, місця де він є і його вартости. Коли родичі не живуть, подати такі-ж відомості про спадкову маєткову масу по родичах і про участь петента(ки) в тій масі:

9. Імена, вік і звання братів і сестер петента(ки):

10. Котрі з них є ще на втриманні родичів, або — як вони сироти, то на чім є втриманні:

(Для повнолітніх).

11. Родинний стан самого петента(ки), а саме чи вільний(а) чи одружений(а), звання дружини (чоловіка), імена і вік усіх дітей, школи, де вчаться:

12. Звання петента(ки) або рід праці, що нею тепер займається:

13. Особисті доходи петента(ки) в місячнім розчисленні:

14. Інший маєток власний: а) петента(ки):

б) його дружини (чоловіка):

(Для всіх):

15. Де і які студії покінчив(ла) петент(ка) досі:

16. Зложені іспити:

17. Добути найвищі:свідоцтва, патенти, дипломи. Де і з яким ступенем:

18. Відношення петента до військової служби:

19. Яким студіям взагалі і спеціально задумує петент(ка) присвятитися:

20. Якій праці (званню) задумує петент(ка) присвятитися по скінченні студій:

21. Що-місячно будуть петентові(ці) від дня до дня

р. потрібні кошти на студії:

22. Які власні засоби буде петент(ка) мати на покриття цих коштів і від кого:

23. На яку найнижчу стипендію від Т-ва ВПУВ. сподіється петент(ка) і на котрий час:

24. Інші відомості:

25. Заявляю, що крім відповідей на повищі питання доручу на жадання Т-ва потверджені відписи документів, як метрики хрещення, останнього шкільного свідоцтва, іспитового патенту, диплому, службового засвідчення. (ЗАВВАГА: Відписи документів можуть бути потверджені Управою Відділу Т-ва ВПУВ, Дирекцією Т-ва, Судом або нотарем).

26. На жадання Т-ва пришлю також: опис мого життя, свідоцтво стану здоров'я, посвідку маєткового стану родичів (або мого й дружини), опінію психотехнічної поради про мої природні уздібнення, опінію інституції зацікавленої моїми дальшими студіями.

27. Заявляю, що всі написані тут відповіді є вповні правдиві і прошу признати мені стипендію на вище означену ціль.

Місцевість, дата.

Підпис повнолітнього петента(ки):

(Для неповнолітніх):

28. Заявляємо(ю), що всі написані тут відповіді є вповні правдиві і просимо(шу) Головну Управу Т-ва ВПУВ. признати синові, донці (імя) стипендію на вище означену ціль.

Місцевість, дата.

Підпис батька й матери або правного опікуна малолітнього петента(ки):

§ 10. Зібрані квестіонарі з проханнями розгляне Дирекція Т-ва, в потребі зажадає від вибраних петентів, щоб прохання доповнили, відписами потрібних документів і письмами, передбаченими в точках 25. і 26. квестіонаря, і зо своєю опінією віддасть у III-ому кварталі до розгляду Головній Управі. Головна Управа вибере на основах § 8 цього правильника петентів, що будуть найбільше заслуговувати на поміч і ухвалить для них стипендії.

По цій ухвалі повідомить Дирекція Т-ва всіх петентів про признання або відмову стипендій і зверне їм акти. Відписи документів стипендістів залишить Дирекція в актах Товариства.

До родичів або правних опікунів стипендістів вишле Дирекція формулярі заяв і зажадає, щоб ці заяви виповнили й доручили Дирекції.

IV. Виплата стипендій і застереження.

§ 11. Зміст „заяви” буде такий:

ЗАЯВА.

Як родичі (як правний опікун малолітнього(ї) імя і назвисько уродженого(ї) дня р., сина-доньки імена родичів погоджуємося-погоджуюся, щоб Товариство ВПУВ ві Львові виплатило незворотну стипендію на його(її) студії (докладно означити студії) в по . . . : : зл. в місяць в часі від р. до р. до рук в (докладна адреса) за квітами підписаними(ним) (або) поштовим грошовим переказом до рук (адреса)

*) У цілім тексті все, що не відноситься до петента(ки) треба скреслити.

Зобов'язуємося(юся) на жадання Дирекції Т-ва ВПУВ. ві Львові пред-
ложити їй посвідку успішних студій стипендиста(ки), виставлену (ким) . . .

Приймаємо(ю) застереження Дирекції Т-ва ВПУВ., що на випадок
неуспішних студій стипендиста(ки), а саме отримання недостаточної ноти,
також на випадок перервання студій або зміни ділянки студій без відомо-
ї згоди Дирекції Т-ва, стримає Т-во дальшу виплату стипендійних рат. Та-
кож зобов'язуюся(ємося) у вище названих випадках звернути Т-ву ВПУВ.
ві Львові всі стипендійні рати побрані в хосен стипендиста в біжучім шкіль-
нім році.

Місцевість, дата.

Підписи батька й матери або правного опікуна.

Підписи 2 свідків:

§ 12. Рати стипендій буде Дирекція Т-ва виплачувати нор-
мально від 1 вересня. Перша рата буде виплачена за місяці ли-
пень, серпень і вересень разом. Виплата (висилка) грошей насту-
пить до рук особи (інституції) означеної в „заяві”.

Перший раз будуть стипендії виплачені 1 вересня 1935 року.

На випадок сумніву, чи стипендист дійсно студіює ділянку
подану в „заяві” і чи студіює з добрим вислідом, може Дирекція
Т-ва зажадати від нього, чи то від його родичів або правного опі-
куна, щоб доручили їй посвідку успішних студій.

На випадок перервання студій, або неуспішних студій стри-
має Дирекція дальшу виплату стипендійних рат і зажадає від пов-
нолітнього(ї) стипендиста(ки) або родичів чи правного опікуна не-
повнолітнього(ї) стипендиста(ки) звороту стипендійних рат, побра-
них у біжучім шкільнім році.

Головна Управа може застерігти для Т-ва в повнолітнього сти-
пендиста право видання друком деякого числа його майбутніх нау-
кових і інших праць (§ 2 буква г).

V. Книговодчі приписи.

Теку з надісланими квестіонарями, заявами й відписами до-
кументів стипендистів, буде Дирекція Т-ва переховувати як окремі
акти Товариства.

*) В цілм тексті „заяви“ все, що не відноситься до стипендиста(ки)
або осіб підписуючих заяву треба скреслити.

Рахунок Стипенційного Фонду буде Дирекція вести на окремій конті, зложенім з а) конта основного Стипенційного Фонду і б) конта стипендій. У конті основного Стипенційного Фонду буде Дирекція вписувати всі впливи і розходи основного Стипенційного Фонду (§ 2); в конті стипендій буде вписувати всі приходи від основного фонду і датки Т-ва на стипендії (§ 5) та всі розходи на виплати стипендій.

Всі останки стипендійних квот — невичерпані до кінця календарного року на виплати стипендій, — непобрані, а до пізнішої виплати незастережені стипендії, — і всі квоти зо звороту стипендій переносить Дирекція Т-ва автоматично кожного 31 грудня до рахунку основного фонду (§ 2 а, §§ 11 і 12).

Записки для будучих змін правильника.

За ходом справи оснування Стипенційного Фонду і матеріалів до неї треба шукати в отсих числах „Учительського Слова“: з 1930 р.: ч. 16—17, стор. 310—311.; з 1931 р. ч. 13, стор. 273, точка 12; з 1933 р. ч. 3, „Проект Стипенційного Фонду“; ч. 4, „Заснувати нам чи активізувати Стипенційний фонд?“ і там-же на стор. 81, „Голоси в дискусії“; ч. 5, „За майбутнє наших дітей“ і „Щоби не ширилося баламутство“; ч. 7—8, стор. 171.; з 1934 р. ч. 2, „Проект організації Стипенційного Фонду“; ч. 5, стор. 115, 119—120; ч. 7, стор. 194.

ЗИМОВИЙ СЕЗОН УВ „ОСЕЛІ” В ВОРОХТІ.

I.

Зимові шкільні фєрії починаються 22 грудня 1934 року, а кінчається 15 січня 1935 року. Час цей можуть члени Товариства В.П. У.В. дуже приємно перебути в Ворохті в учительській „Оселі”. В „Оселі” може найти приміщення около 30 осіб ув опалених кімнатах. Зима в Ворохті дає повний відпочинок. Дуже часто, коли на „долах” лютує зима, в Ворохті підсоння буває лагідне. Зима дає тут повну приємність і свободу „зимовикам”.

Головна Управа на своїому останньому засіданні дня 1. листопада ц. р. постановила відкрити зимовий сезон від 22. грудня ц. р. до 14 січня 1935 року. На зимовий сезон повинні зголошуватися члени Т-ва, що бажають відпочинку, як також і ті члени, що хотіли б у тім часі користати з зимового спорту, їзди на лещетах і санках. Для початкуючих вести-ме кєровництво сезону курс їзди на лещетах за мінімальною оплатою. Теперішні научні програми при науці тілесних вправ уже від першого відділу науки звертають велику увагу на зимові спорти — їзду на санках, лещетах і совгунцях (лижвах). Учитель(-ка) повинен(-на) знати ті спорти й поширювати їх між шкільними дітьми. Лещета й санки діти вищих ступнів науки після взорів самі собі зроблять (з ясеня, граба або берези). До ведення лещетарського курсу запросила Головна Управа окремого „вчителя” їзди на лещетах.

II.

ЗНАЧЕННЯ ЗИМОВОГО СПОРТУ.

Багато говориться в нинішній добі про виховання молоді. Кожна праця, чи педагогічний реферат висуває на перший план виховання.

Виховання повинно зачинатися від нас самих.

Частиною загального виховання є руханка, що обнімає про- рух, забави і гри, приладівку, впоряд, спорт. Часто говоримо про руханку, чи спорт, — та що це таке? Яка їх ціль?

Виравляємо, вживаємо спортів та робимо це безпляново, а навіть у багатьох випадках з великою шкодою для здоров'я. Будемо величезний дім без підвалин. Усі елементи фізичні, як і психічні є одною цілістю; не можна коштом м'язів дбати про інтелектуальний розвиток, а коштом розвою інтелектуального розвивати м'язи. Самі м'язи нічо не вдіють там, де нема сильної волі, твердого характеру, розумової крности. І навпаки.

Ціллю руханки є здоров'я. Кожний із нас хоче жити, та на жаль більшість легковажить здоров'я, а воно ж розвиває наше життя.

З чистою совістю можемо сказати, що нема ідеально здорової людини. Є одначе виїмки. Це люди, що гартуються за молоду і завдяки тому дуже легко переносять всякі фізичні, чи моральні недомагання.

Як бачимо, одним із найцінніших скарбів людини — це здоров'я. Здобуття його повинно бути ціллю кожної одиниці. Осягнення і плекання здоров'я вимагає великої скількості праці, через раціональні й систематичні вирави вже від дитинства.

Через тілесні вирави вивуємо, вчимося, здобуваємо більший засіб фізичного й духового здоров'я, На таких одиницях повинна б опиратися нинішня суспільність.

Знаємо добре, що королівським спортом в літі є плавання, а в зимі їзда на лещатах. Цей високовартісний спорт здобув собі першенство в цілому світі тим, що є зближений до ідеалу всебічних вирав. Рух не обмежується тільки до м'язів; його ділання розтягається на кістяк, що росте живіше, кости грубують та приспособлюють будову до різних обставин.

Праця м'язів підносить перемену матерії. Через працюючі м'язи перепливає 4—5 разів більше крови, як у спочинку.

До витворення енергії руху потрібний більший довіз кнся. Зимові місяці становлять етап найбільше напруженої фізичної, як і духової праці, що в тих місяцях стає найвидатнішою. В тій порі перебуваємо в замкнених кімнатах та найчастіше дуже перегрітих і зле перевітрених. Спусташення, що сіє чахотка, один із найгрізніших ворогів людства, є причиною смерти не тільки зрілих людей, але також і дітей. Статистика виказує, що найбільший відсоток людей умирає на чахотку (сухоти) в літах 40—60. Чахотка є в тіснім звязку з невідпорністю тіла, вразливого на всякі зміни

температури. Томуто зимовий спорт витягає щораз ширші маси на свіже повітря й дає їм високий ступінь загартування.

Лещатарський спорт, проваджений раціонально, є знаменитою віддиховою вправою, впливає додатно на працю серця, побільшує скорчеву поємність серця, зміцнює силу серцевих м'язів. Тимсамим серце і легкі мусять збільшити свою працю, а це все має видатне значення для здоров'я.

З духових прикмет лещатарська їзда виробляє карність, відрагу, зарадність, розвиває скору орієнтацію, призвичаює до невигід, дає можливість пізнавати околиці (хто з нас буває в зимі в лісі?).

А накінець, памятаймо на висказ одного з наших визначних педагогів-руховиків, професора І. Боберського, що нове покоління, яке виховуємо, має стати ліпше, як попереднє.

3 ЖИТТЯ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ГОЛОВНА УПРАВА В.П.У.В.

Друге засідання Головної Управи після останнього Загального Збору відбулося в днях 1-го й 2-го листопада ц. р. по такій програмі нарад: 1. Відчитання протоколу з останнього засідання. 2. Звідомлення з виконання справ від останнього Загального Збору. 3. Звідомлення Дирекції: а) організаційне, б) адміністраційне. 4. Звідомлення з виконання доручень Контрольної Комісії. 5. Переоцінка майна Товариства. 6. Полягодження внесень, ухвалених на останньому Загальному Зборі. 7. Розгляд внесень, переданих останнім Загальним Збором Головній Управі. 8. Питання сполуки „Учительської Громади“ з В.П.У.В. 9. Ювілей 30-ліття Товариства. 10. Правильник Редакційної Комісії. 11. Додаткові справи.

Голова т. Лілик поінформував про виконанні праці в „Оселі“ в Ворохті. Тепер стоїть на черзі справа електрифікації Ворохти, отже й тимсамим також „Оселі“. Даліше інформував Головну Управу про теперішній стан і значення для вчителства живця Черча. Головна Управа постановила обговорити справу придбання власної домівки В.П.У.В. в Черчі на черговій Конференції Делегатів Відділів і запросити на цю Конференцію т. Бігуса Петра з доповіддю про Черче.

В предмет звідомлень Дирекції входили справи прелімінарно-бюджетові, виплат із „Фонду посмертних допомог“ та інших допомог, адміністрація майна Товариства, видавництва, бібліотека та інші чергові організаційні справи. Головна Управа розглянула основно всі найважливіші адміністраційні й організаційні справи та видала Дирекції відповідні вказівки.

При звідомленні про виконання доручень Контрольної Комісії ствердила Головна Управа, що більшість доручень Дирекція виконала або даліше виконує. По дискусії над цією справою постановила Головна Управа перевести обчислення дійсної вартости нерухомого майна Товариства, забезпечити все рухоме майно й звернути бачну увагу на хроніку в централі Товариства та в його відділах.

Згідно з внесенням доповідача та з огляду на сучасну знижку цін на нерухомості, постановила Головна Управа перевести переоцінку всего рухомого й нерухомого майна Товариства. Задля тої цілі покликано окрему комісію. Комісія приступить до своєї праці аж по скінченні всіх підготовчих технічних праць до переоцінки.

Головна Управа розглянула проєкт двох правильників: „Поширеного Допомогового Фонду“ і „Стипендійного Фонду“. По переведеній дискусії ухвалено проєкт першого правильника повернути до окремої комісії, що поробить потрібні зміни й поправки та піддати його під наряду січної конференції делегатів; проєкт другого правильника поручено ще раз переглянути голові й референтові та оголосити його в грудневому випуску „Учительського Слова“.

Всі внесення, передані Загальним Збором Головній Управі на розгляд, розділила вона на попередньому засіданні між окремими референтів, а на останньому засіданні полагодила їх згідно з внесеннями референтів. Про свої постанови повідомить Головна Управа всіх т.т. внескодавців на черговому Загальному Зборі, додаючи до кожної з них свої мотиви.

Справу сполуки В.П.У.В. з „Учительською Громадою“ реферував голова Товариства. По переведеній дискусії ухвалила Головна Управа, що не годиться ні на зміну назви, ні на зміну статуту Товариства (чого домогалася „Учительська Громада“), та висунула тезу, що члени „Учительської Громади“ можуть індивідуально вступати в члени В.П.У.В.

Головна Управа ухвалила відсвяткувати в 1935 році 30-літній ювілей Товариства та прийняла програму святкування для централі й відділів. Цю програму подасть до відома загалові членів на січневій Конференції делегатів.

Крім того ухвалила Головна Управа правильник діяльності Редакційної Комісії та поладнала чимало дрібніших організаційних й адміністративних справ Товариства.

ДИРЕКЦІЯ В. П. У. В.

Висота членської вкладки в місяці грудні ц. р. — На основі § 8, уст. б) Правильника „Фонду посмертних допомог“, взиває Дирекція Товариства всіх і надзвичайних членів уплатити в місяці грудні ц. р. додатково одного (1 зол.) золотого на рахунок запасу „Фонду посмертних допомог“.

Тим чином членська вкладка в місяці грудні ц. р. для кожного звичайного й надзвичайного члена Товариства виносить 4.50 зол.

Обіжник Дирекції в справі вплачування членських вкладок. — Дирекція Т-ва ВП.У.В. пригадує Управам Відділів, що висилку виказів і зібрані членські вкладки належить полагоджувати кожного місяця одночасно. Обраховування зібраних вкладок на виказах і висилання квот чеками треба переводити згідно з сумою, поданою в виказах.

Перетримування виказів і членських вкладок наражує членів не тільки на стримування висилки їм видавництв Т-ва, але й позбавляє їх права користування со свідчень Т-ва. В інтересі самих членів є вивірнати всі зазалежності по кінець грудня 1934 року якнайскорше.

Емеритів, що в часі чинної служби не належали до Т-ва, не можна приймати до організації та побирати від них членських вкладок без попередньої згоди Головної Управи.

Не можна побирати членських вкладок без згоди Головної Управи також і від тих членів, що залягають у членських вкладках більшими квотами. Такі члени обов'язані зложити наперед письмenny заяву, що зазалежні членські вкладки вплатають ратами на протязі кількох місяців, а біжучу членську вкладку вноситимуть точно кожного місяця.

Обіжник Дирекції в справі чергових Загальних Зборів Відділів В.П.У.В. — Дирекція взиває всі Управи Відділів В.П.У.В. скликати в місяцях січні, лютні, а найдалше в березні 1935, чергові Загальні Збори своїх Відділів по-

такій програмі нарад: 1. Відкриття Збору; 2. Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3. Звідомлення Управи й Контрольної Комісії; 4. План діяльності на поточний адміністративний рік; 5. Вибір Управи Відділу; 6. Вибір делегатів на Загальні Збори й конференції в Львові на період 1935—36 року; 7. Біжучі справи й внесення.

Звертаємо увагу всім Управам Відділів В.П.У.В., що згідно з § 27-им статуту, „все діловодство Товариства замикається що року з днем 31 грудня н. ст., а з днем 1 січня починається новий адміністративний рік“.

Звідомлення з Загальних Зборів Відділів, списані виразно й ядерно, з наведенням винесених ухвал і переведених виборів, належить присилати Дирекції в двох однозвучних примірниках (один для організаційного відділу Дирекції, а другий для редакції „Учительського Слова“.)

Зважається, що всі повідомлення про Загальні Збори чи сходи, призначені до опублікування на сторінках „Учительського Слова“ (писані чітко на одній сторінці), належить присилати Дирекції безумовно перед днем 15 у місяці, бо в тім дні видає редакція матеріали до друкарні. Матеріали прислані по 15-ім, можуть бути поміщені щойно в черговому випуску „Учительського Слова“.

Обіжник Дирекції в справі Конференції голов і делегатів Відділів В.П.У.В. в дні 13. січня 1934 року. — Дирекція пригадує всім Управам Відділів В.П.У.В., що в Конференції голов і делегатів, назначених на 11 січня 1935, беруть участь голови й секретарі Відділів із уряду та ті виборні делегати, що були управнені до участі в останньому Загальному Зборі В.П.У.В. в днях 18-го й 19-го червня м. р.

Згідно з § 32-им статуту кошти подорожі управненим до головування делегатам платять класи приналежних Відділів.

Кожний учасник Конференції (голова, секретар чи делегат) мусить вказатися при вступі на нараду (в секретаріаті Конференції) відповідною посвідкою свого Відділу, в якій повинен бути зазначений титул учасництва.

Посвідка повинна так виглядати:

Відділ В.П.У.В.

В

., дня 1934.

П о с в і д к а.

Вп. т управнений до участі в Конференції голов і делегатів Відділів В.П.У.В. в Львові в дні 11 січня 1935 року, як (голова, секретар, делегат) Відділу В.П.У.В. в

Підпис голови Відділу.

Печатка.

Підпис секретаря Відділу.

Заввага. — Делегатам підписують посвідки голови й секретарі Відділів, головам містоголови й секретарі, а секретарям голови й один із членів Управи Відділу.

Дирекція прохає всі Управи Відділів скликати ширші товариські сходи до кінця місяця грудня ц. р. та обміркувати всі справи, що будуть теми нарад Конференції Делегатів Відділів дня 11 січня 1935 р. Всі ухвали зо сходів зволіять Управи Відділів пересилати (або передати через своїх делегатів) Дирекції Товариства на письмі. Тільки ті ухвали, що вплинуть на письмі, возьме Президія Конференції під розвагу.

Оповідка. — Виконуючи ухвалу Загального Збору з дня 19 червня ц. р. в справі реалізації помочі в здобутті „варстатів праці“ для членів безробітних і дітей членів Т-ва ВПУВ, виготовляє Головна Управа потрібний статистичний матеріал, що використовує його при творенні порадні для підшуку-

вання місць вишколу й фахової практики для дітей членів, а зокрема також для допомогової акції на ту ціль із хвилиною, як Т-во буде в посіданні потрібних капіталів у поширенім Допомоговім Фонді. З уваги на вище сказане звольте усі члени прислати нам докладні відповіді на питання в розісланому квестіонарі.

До всіх Управ Відділів В.П.У.В. в справі засилування працями „Методики і шкільної практики“. — Щоб зробити з „Методики і шкільної практики“ вільну й доступну педагогічну трибуну, де кожний член міг би вільно висказатися та обмінятися своїми поглядами на питання щоденної праці в школі, а до того черпати з неї необхідні поради й указівки до тієї праці, прохає Дирекція всі Управи Відділів В.П.У.В. поназначувати в себе спеціальних кореспондентів і співробітників для „Методики і шкільної практики“. Їх обов'язки будуть такі: 1. прислати Редакції наших видавництв (спеціально „Методики й шкільної практики“) готові статті на дидактичні, методичні та інші теми шкільної праці; 2. подавати Редакції видавництв повні звідомлення з цікавих районних конференцій, головню ж із гарно переведених зразкових лекцій або цікавіших доповідей на педагогічно-виховні теми; 3. подавати Редакції видавництв свої позитивні завваги, які саме питання шкільної праці треба б порушувати на сторінках „Методики і шкільної практики“.

Зголошення на зимовий сезон ув „Оселі“. — Зголошення на побут ув учительській „Оселі“ в Ворохті в часі зимового сезону належить вносити до Дирекції ВПУВ ві Львові, вул. Якуба Стшеме, ч. 11, до 10-го грудня 1934 року. Зголошення писати після такого взірця:

1. Ім'я й прізвище зголошеного.
2. Місцевість, повіт, пошта.
3. Кого з родини повідомити на випадок занедужання.
4. Замовляю побут ув „Оселі“ від дня до дня
5. Замовляю побут ув „Оселі“ на відпочинок та записуюся на лещетарський курс (непотрібне скреслити). Завдаток 10 зол. висилаю окремим поштовим переказом.

Учасники сезону мають привезти з собою простирало, подушку й зимовий коц. Учасники лещетарського курсу мають мати добрі черевики (лещетарські) й оскільки можливе, лещетарський однострій.

Ціна побуту в „Оселі“ за день виносить 3.50 зол. від особи.

Належність за цілий сезон (крім завдатку 10 зол., присланого Дирекції поштою перед 10-им грудня) вплачують зимовики на руки Управителя „Оселі“ т. Івантишина. В ціні 3.50 зол. денно від особи міститься оплата за кімнату з службою, опалом і світлом, за харч і (евентуально) науку їзди на лещетах.

При нагоді інформуємо тих Товаришів(ок), що бажали б закупити собі лещетарські прилади й однострої, що найліпші спортові товари й по дуже приступних цінах, має на складі Українська Спортowa Кооператива ві Львові „Пласт“ — вул. Городецька, 95. (філія: вул. Сикстуська, 29).

Обіжник в справі Квестіонара, розісланого з 4-ою книжкою „Шляху“. — Дирекція Тов-а розіслала з 4-ою книжкою „Шляху виховання й навчання“ за 1933-ий рік „Квестіонарі“ в справі різних статистичних дат, потрібних Товариству при опрацьованні різних проєктів на розбудову Товариства.

Дирекція прохає всіх Членів Тов-а вповнити точно ті квестіонарі й повернути їх Дирекції не пізніше 31 травня ц. р. Управи Відділів у свою чергу повинні допильнувати, щоби їх члени вив'язалися солідно й у пору з цього завдання.

Управи Відділів дістали ще додатково по кільканацять примірників Квестіонара для зібрання потрібних дат про тих українських учителів (ок).

у їх повітах, що не були ніколи членами Тов-а, або були, а нині остали поза нашою організацією. Управи Відділів подбають, щоби інтересовані точно виповнили й повернули їх Дирекції Тов-а через приналежні Відділи таксамо до 31. травня ц. р.

Обіжник Дирекції в справі статистичних дат про допомогові фонди. — В ціллі зладження перегляду ділання допомогових фондів (підручних кас) Відділів і дальшої розбудови цієї ділянки владжень „взаїмної помічі“ просимо всі Управи Відділів по можності найскорше й докладно дати Дирекції Т-ва звідомлення по таким питанням:

1. Коли оснований у Відділі допомоговий фонд (підручна каса).
2. З яких фондів основано підручну касу (висота щомісячних вкладок на підручну касу, кілько членів і як довго їх платили, який це був приблизно відсоток загалу).
3. Цифрові дані про зріст цього фонду по кожнім році існування Каси.
4. Засади орудування фондами Каси й видавання допомог (себто правильник Каси або замість нього обов'язуючі постанови в справі влат і виплат ошадностей, висоти допомог, рат сплати і пр.).
5. Розміри дотеперішньої помічі членам (кілько окремих осіб користало з допомог, по кілько разів, кілько ще ні разу не користало).
6. Як сплачують члени видані допомоги (кілько членів і на які квоти завели довіря або з інших причин не сплатили довгів; які квоти пропали).
7. Хто і як завідує Касою, де приміщена кожночасна готівка і як висока вона буває.
8. Всякі інші висновки з дотеперішніх успіхів праці, практичні завваги й поради для других Відділів; також думки про потрібні зміни.

ВІДДІЛИ В. П. У. В.

а) Скликають збори і сходини.

Коломия. — Сходини коломийського Відділу В.П.У.В. відбудуться дня 9 грудня ц. р. в „Народнім Домі“ зо слідуочим порядком нарад: 1) Відкриття сходин; 2) Відчитання протоколу; 3) Плян виховання в народній школі (продовження); 4) Самоврядування в школі, — доповідь т. Гелетової; 5) Внесення й запити.

Стрий. — Загальний Збір членів Відділу Т-ва В.П.У.В. в Стрию відбудеться дня 2 грудня ц. р. в годині 10-й рано, в домівці Музичного Інституту при вул. Трибунальській по такій програмі нарад: 1) Відкриття Загального Збору; 2) Відчитання протоколу з останнього Загального Збору; 3) Звідомлення з діяльності Управи Відділу за 1934 рік; 4) Касове звідомлення; 5) Звідомлення Контрольної Комісії й внесення на ухвалу абсолюторії; 6) Вибір нової Управи й Контрольної Комісії; 7) Внески й запити.

Бібрка. — Дня 2 грудня 1934 року, в 10-й годині рано в домівці „Україн-Банку“ (Народний Дім) в Ходорові відбудуться чергові товариські сходини членів Відділу В.П.У.В. в Бібріці з таким порядком нарад: 1) Відкриття сходин і відчитання протоколу з останніх сходин; 2) Доповідь т. Макітри про: „Правописні і словесні вправи в нар. школах“; 3) Доповідь т. Гошовського: „Інтелігенція — її завдання і промахи“; 4) Дискусія над відчитаними доповіддями; 5) Зібрання рештуючих виповнених квестіонарів; 6) Встановлення речинця Звичайного Загального Збору й порядку нарад; 7) Внески й запити.

Косів. — Звичайний Загальний Збір членів косівського Відділу В.П.У.В. відбудеться дня 8 грудня 1934 року в домівці Тов. „Бесіда“ в Косові, з таким порядком нарад: 1) Відчитання протоколу; 2) Звідомлення з діяльності

Управи; 3) Звідомлення Контрольної Комісії й ухвалення абсолюторії; 4) Вибір Управи й Контрольної Комісії; 5) Плян праці; 6) Внесення й запити.

Підгайці. — Українське вчителство підгаецького Відділу не маючи змоги попросити свого члена й довголітнього Голову, Вп. Тов-а Малиса Кипріяна, що з днем 1 вересня ц. р. перейшов на емеритуру й замешкав у Львові, робить це цю дорогою. — Замість уладження прощання, пере-силає рівночасно 31 зол. на „Рідну Школу“.

б) Відбули збори і сходи.

Дрогобич. — Товариські сходи членів Відділу Т-ва В.П.У.В. відбу-лися дня 27 вересня 1934 року в домівці Музичного Інституту в год. 11.30 перед полуднем по такій програмі нарад: 1. Навчання української мови в на-родніх школах; 2. Організаційні справи. —

Голова Відділу т. Лопата Павло розпочав наради вступним словом про навчання української мови в народній школі в зв'язку з новими програ-мами навчання. Опісля т. Зубрицький Гнат виголосив доповідь на тему „Навчання української мови в народніх школах“. У дискусії висловлювали товариші такі завваги: До навчання української мови нема зразкових чита-нок, методичних підручників із розкладом матеріялу та різними вказівками, допоміжних книжечок та лектури для дітей, слідній брак тематики, цебто вказівок до вибору письменних тем; у зв'язку з цими думками обговорю-вали бесідники справу видавців і авторів відповідних праць.

Тов. Зубрицький зібрав думки дискусантів і, відповідаючи їм, зазна-чив, що в програмах, що були видруковані в „Шляху“ є головню правопис-ний і граматичний матеріял; за іншим треба шукати в програмах польської мови.*) Далше говорив, що треба програмів навчання української мови та зразкових лекцій; не занедбувати справи навчання рідної мови, набувати книжечки до читання дітям і подбати про спис апробованих шкільною вла-дою книжечок.**)

Голова Управи здавав звідомлення зо Загального Збору Т-ва. Секре-тар реферував справу ощадностей і стан станової кооперативної Каси, що має 71 членів із 75 уділами на квоту 1.397 зол., щадничих вкладок у 77 кни-жечках на 1.258.77 зол., запасного фонду на 164.36 зол. та зиску 205.69 зол. На векслевих позичках має 3.185.06 зол. Далше реферував справи: допо-могового фонду, залеглих членських вкладок, посмертних декларацій і по-штових складанок.

Львів. — Товариські сходи членів львівського Відділу В.П.У.В. від-булися дня 8 листопада ц. р. в домівці Товариства ві Львові по такій про-грамі нарад: 1. Відкриття сходин і відчитання протоколу з останніх сходи-н. 2. Доповідь про навчання української мови й граматики в народніх школах. 3. Зразкова лекція науки української граматики в III-ій класі на-родньої школи. 4. Деякі станові й організаційні справи.

Доповідь про навчання української мови й граматики в народній шко-лі виголосив т. Юцишин Іван. Короткий зміст його доповіді такий: До нині нема урядового затвердженого програму науки української мови в народ-ній школі. Кожний учитель повинен сам складати рік-річно для своєї школи програми науки цього предмету, спираючись на проектах програмів, опра-цьованих Програмовою Комісією В.П.У.В. та оголошених у першій книжці „Шляху виховання й навчання“ з 1934 року.

*) Це помилковий погляд. Мабуть т. Зубрицький не уважно читав про-грами оголошені в I-шій книжці „Шляху виховання й навчання“ з 1934 року. — Редакція

**) Такий спис від давна вже оголошує періодично Видавництво „Світ Дитини“ — Львів. вул. Зіморевича, 3. — Редакція.

В школі можна навчати тільки літературної української мови. Літературною мовою українського народу стала говірка Полтавщини, Київщини й південної Чернігівщини. Цю мову повинен вивчати кожний учитель із сучасної літератури, журналів і преси та виправляти в часі науки в школі вульгарну мову дотеперішніх шкільних підручників. Молодь треба заохочувати, щоб пильно читала діточу літературу й періодичні видавництва.

Доповідач обговорював також питання нашого літературного правопису та заохочував усіх прихвних уводити в своїх школах академічний український правопис. При тому вияснив доповідач найновіші правила цього правопису.

Зразкову лекцію науки української мови в III-ій класі народної школи відчитала т. Іванна Петрова. Її доповідь містимо в нинішньому випуску „Методики і шкільної практики“.

Дуже оживлена дискусія над цими обидвама цінними доповідями тривала поверх 3-ох годин.

Доповідь про деякі станові й організаційні справи виголосив голова Відділу т. Зелений Андрій. Він спинився головню над управліннями до емеритального забезпечення тих учителів, що були тимчасовими вчителями в колишній Галичині й у тому характері вступили до вчительської служби в Польщі. Зміст його доповіді містимо в „Кутку правної поради й оборони“ нинішнього випуску „Учительського Слова“.

Й над цією доповіддю відбулася досить жвава дискусія.

Рогатин. — Товариські сходи членів Рогатинського Відділу В.П.У.В. відбулися дня 21 жовтня 1934 в Рогатині під проводом голови, т. Миколи Водоноса. На сходинах прибув Голова Т-ва, Вп. Лилик Іван. На сходинах прихвних було 35 осіб, між ними в характері запрошених гостей було 10 рідношкільних учителів з прив. 7-кл. коедук. нар. школи Р. Ш. і української гімназії Р. Ш. в Рогатині на чолі з директором Вп. Омеляном Бачинським.

В год. 9-й рано відбулося для учасників сходин спільне Богослуження в каплиці Малої Семінарії, що його відправив о. Ректор Ігор Гаврик. В часі Богослуження співав гімназійний хор під орудою дир. О. Бачинського.

В год. 10-й зачалися сходи з такою програмою: 1. Показова лекція. 2. Дискусія над лекцією. 3. Завваги до видавництва В.П.У.В. 4. Доповідь про потребу будови вчительської оселі в Черчі. 5. Дискусія над доповіддю. 6. Ощаднестева акція в „Учительській Касі“. 7. Доповідь т. Ковальської Олени на тему: „Вражіння з подорожі по Данії“. 8. Різні справи.

День передтим, вечером відбув голова т. Лилик перегляд книг і діловодства Відділу. Все провадить сам голова т. Водонос. З признанням належить завважити, що провадить усе точно й солідно. Відділ має 53 членів; у тім 28 чоловіків і 25 жінок; із них 46 ув активній службі і 7 емеритів. Відділ провадить: 1. Книгу протоколів Загальних Зборів і засідань Управи; 2. Реєстр членів і касові рахунки членів; 3. Касову книгу; 4. Протокол чинностей і 5. Хроніку. — Свою бібліотеку передав Відділ до бібліотеки місцевої Філії „Просвіти“, але з певним застереженням. Від останнього Загального Збору (11/II 1934) відбулося 4 засідання Управи й 2 сходи. Власного місцевого допомогового фонду не має; тому голова т. Лилик поклав на серце членам Управи впровадити в себе безумовно допомоговий фонд; бо з нього мали б члени вигоду й користь.

Показову лекцію з української мови в VII-ій класі прив. народ. школи Р. Ш. перевів проф. Ратич Василь. Ціллю лекції було методичне перероблення опису подорожі ігумена Данила до св. Землі.

Перед приступленням до дискусії привитав голова Відділу, т. Микола Водонос, всіх прихвних членів і запрошених гостей, зокрема Голову Т-ва Вп. Лилика Івана, почім розпочалася дискусія над переведеною лекцією.

Найперше з'ясував прелегент ціль і план лекції. Метою лекції було подати молоді на основі опису подорожі ігумена Данила до св. Землі, способом кореляції різні відомості, а то: з української мови, рідної історії,

географії, природи, релігії, та на тому матеріалі видвинути виховні моменти лекції.

Лекція обіймала 3 головні фази: а) нав'язання, б) познайомлення з новим матеріалом, в) провірення набутих відомостей.

Научними засобами в лекції були: шкільна таблиця, географічні карти, картини з історії, природи, історії культури та українська енциклопедія.

В лекції послуговувався методами: сократичною, ероматичною і синтетичною.

До нав'язання лекції використав коротким перепитанням набуті досі відомості з першої доби нашого письменства, а саме: проповіді, життя святих і ченців, збірники та літописи. Покористувався теж безпосередніми переживаннями та лектурою самих учнів (прощі до Унева, Зарваниці, Завалова та паломництво до Єрусалима під проводом Митрополита Андрея). В подаванні нового матеріалу старався, щоб молодь сама звертала увагу на нові речі, поряdkувала їх та самостійно підмічувала дієві сили, події, та картини з природи, про які була згадка в лекції.

Прелегентові залежало на тім, щоб молодь на основі переробленого матеріалу начеркнула сама силуетку автора опису подорожі до св. Землі, який бажає поділитися зі своїми земляками тим, що бачив, та порівнюючи краєвиди й святі місця з краєвидами рідного краю, старався поширити кругозір своїх земляків, настроїти їх піетизмом до св. Землі та притім плести любов до своєї батьківщини. Оці два моменти, релігійний і національний, були основою лекції. Для них і для характеристики автора посвятив прелегент найбільше уваги, а коротку рекапітуляцію перевів, зосереджуючись біля постаті автора. Прелегент закінчив лекцію темою на домашню вправу під наголовком: „Спогади з моєї подорожі та що нагадувало мені в часі подорожі мою рідну місцевість“.

В дискусії над переведеною лекцією забирали голос т. т.: Гафтар Олександр, Гургулова Аркадія, Бігус Петро, Голова Т-ва Лилик Іван, Угрин Микола, прелегент Ратич Василь і вкінці голова Відділу Водонос Микола.

По переведеній дискусії над лекцією забрав слово голова Т-ва Вп. І. Лилик і в довшій бесіді з'ясував ціллі В.П.У.В. та засоби, що мзють на меті здійснювання завдань Товариства. Головна Управа В.П.У.В. бажає ввійти в тісний контакт з Відділами й їх членами, бажає спільними силами піднести моральні й матеріальні цінності Товариства. Для духових надбань переводить наладнання видавництв, старається приєднати до співпраці в видавництвах найкращі сили. „Методику й шкільну практику“ від вересня ц. р. поміщується в „Учительськiм Слові“, щоб члени могли мати своєчасно матеріал на актуальні теми з цьогі ділянки. Багато часу присвячено й присвячується новим програмам навчання, зокрема предметам, що зв'язані з розвитком нашої народної культури. У стадії реалізації є такі справи, як: стипендійний фонд, допомоговий фонд і вартати праці. Черговим питанням являється злука нашого Товариства з Товариством середнєшкільних учителів „Учительською Громадою“, щоб утворити одну сильну учительську організацію.

Щоб задумані проекти й плани праці здійснити, треба спільних зусиль і взаїмного довіря. В єдності й у взаїмнім довір'ї росте сила Товариства. До цього запрошує й заохочує всіх членів і прихильників нашого Товариства.

Про видавництва Товариства забрав слово проф. Микола Угрин. Бесідник зазначив, що Товариство має на меті давати духові й матеріальні користі своїм членам. Духовим цінностям треба дати першенство. Для тої ціллі служать видавництва Товариства, як „Учительське Слово“, „Методика й шкільна практика“ та „Шлях виховання й навчання“. Ці видавництва є під оглядом теоретичним поставлені дуже високо. Треба признати Редакційній Комісії, що під цим оглядом вона йде в парі з новітнім педагогічним рухом. Редакція ознайомена з сучасною літературою українською мовою і поступає з духом часу. Бесідник завважує, що Редакційна Колегія видавництв

В.П.У.В. перша вступила на шлях реалізування гасла: одна літературна моза й один правопис для нашого народу.

Відносно поміщуваного матеріалу в видавництвах із області педагогічно-дидактично, то на думку бесідника, за багато є холодного теоретизування. Крім переповідання різних теорій із чужої царини побажаним було б давати в формі белетристичний короткі образи з життя дітей і вчителів.

На завваги проф. Урина відповів голова І. Лилик. Зазначив, що в цих увагах є деякі цінні думки і Головна Управа возьме їх під розвагу.

Доповідь про лічницю вартість Мінерального Живця Черче й потребу будови вчительської оселі в Черчі виголосив т. Бігус Петро. Ось зміст його доповіді.

Що це „Черче“?

Від 1927 року слово „Черче“ шораз-то більше стає відомим у широких кругах нашого громадянства. Не потребує висвітлювати, які цінності воно в собі криє.

Визначні бальнеологи-знавці д-р М. Панчишин та д-р Сабатовський, проф. унів. ві Львові в своїх засвідченнях сказали авторитетне слово, що неначе сторожа береже й берегти-ме по всі часи ненарушимою лічницю вартості „Черча“. В 1927 році, коли то нас кількох очайдухів пірвалося до діла створення в Черчі лічничого нашого осередку, не було ще навіть згаданого слова знавців, була лиш легенда, були різні перекази, як то вилічилися черчанськими водами якісь „французи“ з Динова, жида з „Венгрів“ та віденці в 1905 році при нагоді військових маневрів. Нині на наших очах довершуються дивні діла Божі. Вже сотки прикладів можу навести, сотки письменних подяк та признань, що потверджують славу Черча.

В 1927 році „Черче“ було щойно в стадії загадки, творилося й родилося в тяжких болях. Нині питання... Що є „Черче“? — розв'язане! Вартість вод, боровини стверджена. Вже й пісеньки, що постійно опіскують патенціональну вартість 9-ки, одна за другою появляються. Чи ж більше треба ще додавати похвальних гимнів на честь „Черча“?

А тепер до речі. Ми, тут приявні, більше чи менше здорові, не в силі, не вміємо оцінити, що вартне є втрачене здоров'я, яка розпука в людини, коли чується ніби загальною здоровою, а ноги, руки, чи сугуби не дописують. Не згадую вже про недуги більше скомпліковані на тлі неправильної переміни матерії. Я це бачив, студіював психіку таких людей за весь час від 1927 року. Те ж засадниче питання! — Хто, як не народний учитель, найбільше наражений на небезпеку недуг, що їх у Черчі можна визбутися, або спинити розвиток. Між лікуванцями „Черча“ рікрічно поважний відсоток становлять саме члени нашого Товариства, народня вчителька чи вчитель. Найкраща проте думка про „Черче“ міродатною була б і від них. Яка ж цілє знати нам про це?

Поважні шари народнього вчительства висуюють проєкт придбати — в Черчі власний приют-оселю. Поминаю всякі аргументи під оглядом харчу, висоти видатків, що промовляли б за цим, а виявлю засадничу вимогу: Ми розбиваємося на атоми, духовий зв'язок між народнім учительством стає вже часто лиш теорією, сусідське пожиття не існує майже, вже лиш одинокий наш становий орган монтує-латає велику ідею нашої станової організації. Скаже дехто — є вже спільна хата в Ворохті. Так! Але, чи не тим конечніша є вона тут, де хорі в тілі ще більше потребують рідної атмосфери. Не буде здорового тіла в Черчі, не буде й здорового духа в Ворохті.

То ж кидаю це питання під дискусію. Ми (рогатинці) безпосередньо зацікавлені ним, бо „Черче“ знаходиться на нашому терені. Чи ж не належало б нашому Відділові започаткувати дискусію, дати оформлену ініціативу? В наш голос вслухалися б усі Відділи, а сконцентрована позитивно думка створить новий пункт-твердиню; вона засвідчить перед усіма, що народний учитель, як суспільний чинник, не нидіє; це буде зовнішній видимий знак нашої живучости.

Над цією справою розвинулася довга дискусія, в якій забирали голос

т. т.: Гафтар Олександр, Ковальська Олена, Угрин Микола, Кирилюк Василь, Юрійчук Володимир і Лазор Петро. Всі бесідники, крім т. т. Гафтара і Лазора, що побоювалися нового обтяження членів Т-ва, мотивували потребу будови учительської оселі в Черчі.

Поставлений під голосування внесок т. Бігуса Петра про потребу будови учительської оселі в Черчі прийнято більшістю голосів.

З приводу спізненої пори питання про ощадностеву акцію й реферат т. Ковальської відложено на найближчі сходи.

Проф. Ратич подав до відома, що на днях появилася брошура проф. д-ра Кисілевського „Правописні правила“, що може віддати вчителству цінні послуги.

КУТОК ПРАВНОЇ ПОРАДИ Й ОБОВ'ЯЗКІВ.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПЕРЕДВОЄННОГО ТИМЧАСОВОГО ВЧИТЕЛЬСТВА.

По думці арт. 38 закону з дня 1 січня 1889 для королівства Галичини й Лодомерії з Великим Краківським Князівством право до емеритального забезпечення в Галичині мали тільки оселі вчителів (ки).

Тимчасові вчителі навіть із кваліфікацією не мали права до емеритури. Тому з уваги на постанову повищого закону, арт. 81 польського емеритального закону з дня 11 грудня 1923 р., встановленого законами з дня 18 березня 1932 р. і з дня 28 жовтня 1933 р., постановляє, що тільки бувшим сталим учителем (лькам) народніх і виділових шкіл при перенесенні в стан спочинку з польської державної служби вчисляється до емеритальної вислуги всі літа передвоєнної служби; натомість передвоєнним тимчасовим учителям при перенесенні в стан спочинку з польської державної служби вчисляється до емеритальної вислуги з передвоєнної тимчасової служби, як заводову працю, на підставі арт. 97 польського емеритального закону з дня 11 грудня 1923 р. стільки літ, скільки літ прослужили в польській державній службі. З цього випливає, що меншу скількість передвоєнних літ тимчасової служби від прослужених літ у польській державі вчисляється вповні; надвижки передвоєнної тимчасової служби поверх літ, прослужених у польській службі, не вчисляється до емеритальної вислуги.

З цього приводу при перенесенні на емеритуру Ізба Скарбова на підставі арт. 4 закону з дня 18 березня 1932 р. верифікує поновно передвоєнні літа служби й мотивує свою верифікацію постановою арт. 81 закону з дня 11 грудня 1923 р. так: „Часу служби в займанщині (наводить проміжуток часу від . . . до) не вчисляється інтересованому до емеритальної вислуги на підставі арт. 81 емеритального закону через те, що інтересований перед днем 31 жовтня 1918 р. не був іменованим сталим учителем, ні не вступив безпосередно зо служби в бувшій займанщині до служби в польській державі.

За те зачисляється інтересованому з цього проміжутку (окресу) до емеритальної вислуги (подає кількість літ) на підставі арт. 97 емеритального закону за кожний календарний рік державної польської служби, вчислюємої до емеритури, по одному рокові закваліфікованої служби, яку інтересованому верифікаційна комісія зачислила до признання засадничої платні й додатку за вислугу літ.

ЛЕГІТИМАЦІЯ ДЛЯ ЕМЕРИТІВ.

Не без відома Скарбової Палати I ві Львові поміщений у ч. 10.074 „Веку Нового“ з 31 жовтня 1934 комунікат такого змісту:

Міністерство Скарбу розпорядком із дня 6 жовтня 1934 постановило, що легітимації державних урядовців у стані спочинку (емеритів), що дають

їм право на полекші при переїзді державними залізницями, тратять важність із днем 31 грудня 1934 року.

На місце дотеперішніх легітимаций Скарбова Палата І ві Львові видавати-ме легітимачії нового зразку на період п'яти (5) літ без продовжування, числячи від дати зладження легітимачії.

До прохання про нову легітимачію треба долучити фотографію, що відповідає зовнішньому виглядові власника в хвилі зладження легітимачії (формату 37×52 *mm* без накриття голови на білому тлі. Ширина лица 15—20 *mm*), стару легітимачію й посвідку вплати квоти 50 гр.

Належність у квоті 50 гр. треба влатити в Поштовій Касі Ощадности або в місцевій Касі Скарбового Уряду на рахунок бюджету прибутків Міністерства Скарбу.

НЕКРОЛОГИ.

† Андрій Бирович. — „Рідна Школа“ в Станиславові вкрилася тяжкою жалобою. Дня 20 жовтня ц. р. помер її довголітній управитель і вчитель, що повних 14 літ, серед тяжких умовин виконував совісно обов'язки вчителя й виховника молоді.

Бл. п. Андрій Бирович уродився під селянською стріхою дня 17 липня 1875 в селі Грабівці, стрийського повіту. Учительську семінарію скінчив у 1898 році в Самборі, там і зложив також кваліфікаційний іспит; виділовий іспит зложив у Кракові 1904 року. Учительську працю почав 1898 року в Чорткові, опісля учителював у Давидківцях і в Ягольниці, а в 1904 році назначено його учителем школи вправ при вчительській семінарії в Заліщиках. Там захопила його світова війна. Перебувши в австрійській армії всі страхиття війни на сербському фронті, вернув назад до Заліщик і тут, у часі української державности, працював як шкільний інспектор заліщицького повіту. Опісля разом із У.Г.А. перейшов ріку Збруч і там, на Великій Україні, як шкільний інспектор, продовжував свою організаційну працю даліше. Вернувши назад до краю, осів у Станиславові, де виконував учительські обов'язки при приватній семінарії „Рідної Школи“. Всі його старання й заходи добитися назад державної вчительської посади були безуспішні, бо шкільна влада не прийняла його до державної служби а навіть відмовила йому права на емеритуру за вислужені австрійські літа. Коли учительську семінарію зліквідовано, Головна Управа Р. Ш. назначила його управителем, а опісля, як шкільна влада не згодилася на його управу, учителем приватної 7-кл. народньої школи ім. М. Шашкевича в Станиславові. При тій школі працював Покійний Товариш повних 11 літ і помер зовсім несподівано. Ще 13 жовтня ц. р. виконував правильно свої вчительські обов'язки, цього дня вечором перестудився, дістав сильне запалення легенів і вже 20 жовтня ц. р. розпрощався з тим світом.

Бл. п. Товариш був довголітнім діяльним членом В.П.У.В., живо цікавився всіми справами нашої організації; був він також членом усіх місцевих товариств, де з найбільшою точністю виконував кожную громадянську працю, яку йому тільки приділено.

Похорони відбулися дня 22 жовтня ц. р. в селі Опришівцях біля Станиславова. В похоронах взяли участь усі три школи Р. Ш. (народня, гімназія й фахово-допсєняюча) та великий здвиг народу. Над могилою виголошено кілька прощальних промов. Від В.П.У.В. попрощав Покійного т. Кирило Ткачук, управитель школи в Ямниці. Крім нього говорили ще о. Михайло Менцінський, т. Дмитро Макогон, інж. Богдан Пристай і др. Володимир Хомин.

Бл. п. Товариш лишив троє незабезпечених дітей. — Вічна йому Пам'ять!

4,20

ЛНБ им. В. Стефаника
ПРОВЕРЕНО-1987 г.

5881-
-5883

ИП-22229

1932-1-10

1933-1-12

1934-1-10